

ONDER D'N KROEZEBOOM

De Dorpsschool aan de Dorpsstraat. Hier is nu de bibliotheek gevestigd. We zien een groep kinderen met in hun midden het hoofd der school Kerst Zwart en juffrouw Visser. Op pagina 19 kunt u meer lezen over een ouderavond op de Dorpsschool in 1922. (Foto: 1924, Collectie Old Reurle)

Old Reurle

De 'Historische Vereniging Old Reurle' is opgericht op 15 februari 1984. Zij stelt zich onder andere ten doel de beoefening van historie en volkskunde, in het bijzonder van de voormalige gemeente Ruurlo.

Inschrijfnummer KvK: 40103401

Contact

Postbus 61, 7260 AB Ruurlo

www.oldreurle.nl

info@oldreurle.nl

Bankrekening

Rabobank Noord- en Oost-Achterhoek NL48 RABO 0356 7229 96

t.n.v. Historische Vereniging Old Reurle

Archief

Het archief, gevestigd in de openbare bibliotheek aan de Dorpsstraat in Ruurlo is geopend van 1 oktober tot 1 mei, elke 1e woensdagmiddag van de maand van 13.30 - 16.30 uur en op afspraak.

Contributie

Persoonlijk lidmaatschap: € 16,- per jaar. € 25,- voor (echt)paren.

Bij toezending per post € 14,50 extra voor portokosten.

Onder d'n Kroezeboom

Dit kwartaalblad wordt toegezonden aan alle leden.

Het is ingeschreven onder het nummer ISSN0929-919X

Kopij

Bijdragen kunnen worden gezonden aan de redactie, zie colofon.

Overname van artikelen, of delen ervan, is alleen toegestaan met schriftelijke toestemming van de auteurs, dan wel de redactie van 'Onder d'n Kroezeboom'.

INHOUDSOPGAVE

<i>Van de redactie</i>	2
<i>Van de bestuurstafel</i>	3
<i>Wolven in het Ruurlosche Broek</i> Oude verhalen over wolven in het Ruurlosche Broek, opnieuw verteld door Bennie Eenink.	6
<i>Een historische marechausseekazerne aan de Barchemseweg (herzien)</i> Verzetsman dominee Slomp, alias Frits de Zwerver, werd gevangen genomen en verhoord in de marechausseekazerne, maar wat was de exacte locatie van het verhoor?	9
<i>De Boomkamp Familiekroniek (1)</i> Belevenissen van Derk Jan Boomkamp.	12
<i>De familie de Vente (9B)</i> Heeft Erick te Vente echt beloofd aan Anneken Wesselinck om met haar te trouwen? Anneken wil aantonen van wel.	14
<i>Het leven in Ruurlo 100 jaar geleden (13)</i> Sophia's Lust viert haar 60-jarig jubileum. Op de Dorpsschool wordt een ouderavond gehouden. Een nieuw fenomeen.	17
<i>Wat een ramp!</i> Kleine rampen die ieder van ons met kan hebben eemaakt.	20
<i>Van alles te belaeven op streektaalgebied.</i>	21
<i>Sponsoren</i>	22
<i>Colofon</i>	24

VAN DE REDACTIE

Over de Inhoud

Er is van alles te doen over de wolven in Nederland. Moeten ze beschermd worden of passen ze eigenlijk niet in ons land? Vroeger kwamen wolven ook in onze omgeving voor. Hoe gingen wij daar toen mee om? Bennie Eenink vertelt er een verhaal over.

Een verhaal dat zijn opa weer van anderen gehoord heeft. Een verhaal uit overlevering. Blijft de vraag of 't werkelijk 'ongelaogen waor' is. Jan Oonk geeft ons hierbij nog wat feitelijke informatie over het Ruurlose Broek.

In oktober wordt de Maand van de Geschiedenis georganiseerd. Samen met honderden musea, bibliotheken, boekhandels en andere culturele organisaties wordt dan geschiedenis onder de aandacht gebracht middels talloze uiteenlopende activiteiten, op locatie en online. Elk jaar is er een thema en het thema van 2022 is "Wat een ramp!"

(<https://www.maandvandegeschiedenis.nl>)

En met dat thema weet Hermien Bannink wel een aantal verhalen te vertellen.

Marie Boomkamp stelde haar familiechroniek beschikbaar voor ons blad. Er staan mooie verhalen in over de belevenissen van haar vader. Rina Florijn zal enkele verhalen selecteren voor publicatie. Deze keer het eerste verhaal.

Meedoen

Als je mee wilt werken aan de inhoud van dit blad dan horen we dat graag. Verhalen zijn welkom. Maar ook oude foto's of documenten die we misschien weer voor een artikel kunnen gebruiken. Kom maar met suggesties.

Aanleveren kopij

De **uiterste datum** voor het aanleveren van kopij voor het volgende nummer is 1 mei. Na deze datum overlegt de redactie over de inhoud van het nieuwe nummer. Als er teveel kopij is kunnen artikelen worden doorgeschoven. De tekst dient in Word aangeleverd te worden. Eén pagina in ons blad is ongeveer 800 woorden, afbeeldingen niet meegerekend. De foto's of afbeeldingen graag gescheiden van de tekst aanleveren. Om goed afgedrukt te kunnen worden moet de grootte van een foto minimaal 1 à 2 MB zijn. Alles kan worden gemaild naar meerbeekherman@gmail.com.

Kerst Zwart

In het artikel 'Het leven in Ruurlo 100 jaar geleden' komen we Kerst Zwart tegen, als hoofd van de Dorpschool. Hij schreef ook boeken. Bijvoorbeeld: 'In en om het kleine dorp - Vertelsels in rijm en onrijm'. Hier een rijmpje uit dit boek:

Ons leeflik Geldersch

A'j' komt veer oaver de rivieren,
a'j' trekt wiet weg van oord töt oord,
dan klopt ow 't harte zo plezierig,
a'j' bods (plotseling) dan heurt 'n Geldersch woord.
Wat geet zo'n woord ow dan an 't harte!
Et döt ow an, as was 't meziek,
vergetten bunt dan zorg en smarte,
i bunt den könnink haost te riek!
As onder al die vremde menschen
de olde spraok in 't oor ow klinkt
dan is 't, of oet et eigenst dorpske
'en zunnelach ow teagen blinkt..
Wa'j' allemaol mos achterlaoten,
ow mooien hof, ow warmen heerd,
en wa'j' nog meer neet met kon nemmen,
dat krig dan eerst zien rechte weerd!
Laot ons daorumme d'r veur zorgen
in woord en lied, in prent en schrif',
dat onze olde innige spraoke,
ons leeflik Geldersch altied blif.

We hopen erin geslaagd te zijn weer enkele interessante artikelen geplaatst te krijgen in ons kwartaalblad. We wensen u veel leesplezier.

Namens de redactie,
Herman Meerbeek

Beste lezers,

Wij juichen de coronaversoepelingen toe want deze geven gelukkig weer de ruimte binnen de oudheidkundige vereniging om te vergaderen over thema-avonden en weer na te denken over een reisje in september 2022. Dit laatste natuurlijk onder voorwaarde dat wij gevrijwaard blijven van noodzakelijke beperkingen. Ook kan onze tentoonstellingsruimte bij Cactus Oase weer worden bezocht.

Een terugblik over het afgelopen jaar: geen thema-avonden, bijna geen vergaderingen binnen het bestuur en beperkte toegang voor werkzaamheden in het archief of in de kas. Ook tentoonstellingsruimte was maar beperkt opengesteld. In oktober was er toch nog een ledenvergadering maar dan weer geen geplande en verplichte statuutwijziging vergadering omdat de beperkingen weer opnieuw waren ingesteld. Wat is er dan wel nieuw binnen onze vereniging? Zoals in de vorige uitgave vermeld hebben wij eindelijk een nieuwe websitebeheerder gevonden in de persoon van Frits Weernink. Ook onze kwartaaluitgave Onder de Kroezeboom is in een moderner jasje uitgebracht door de redactie en gezien de reacties positief ontvangen. De geprepareerde twee geweren uit de periode van Napoleon zijn retour gekomen maar moeten nog worden voorzien van kolven voordat deze tentoongesteld kunnen worden.

Anny en Bert van der Meer van Cactus Oase hebben aangegeven niet door te willen gaan en definitief te stoppen per november 2023.

Daarna moet de tentoonstellingsruimte ontmanteld worden. Nadat Anny en Bert ons belangeloos toegang hebben gegeven tot de kassen was de samenwerking altijd goed. Jarenlang zijn er na de openstelling veel vrijwilligers bezig geweest met werkzaamheden om de huidige ruimte te realiseren maar de realiteit is helaas niet anders. Wat te doen? Wij als bestuur komen daar later op terug en besluiten in september definitief wat het vervolg gaat worden: een doorstart elders, samenwerking met andere partijen of stoppen.

De eerste thema-avond van dit jaar is op 23 maart na de pauze van de ledenvergadering door Roy Ruesink met als thema de jaren 50 en 60. Ina Hummelink, Janny Schepers en Herman Wezinkhof zijn bezig voor de andere thema-avonden na de zomer en het eventuele dagreisje in september 2022. Mocht de noodzaak aanwezig zijn dan is er een extra vergadering gepland voor de wettelijk verplichte statuutwijziging op 20 april 2022 om 20:00u in de Sprankel.

Veel leesplezier en tot ziens op de ledenvergadering.

Namens het bestuur,
Geert klein Bluemink

NOTULEN LEDENVERGADERING

Historische Vereniging Old Reurle
woensdag 13 oktober 2021 20.00 uur
bij de Keizerskroon te Ruurlo

1. Opening

De voorzitter opent de vergadering en heet iedereen hartelijk welkom. Daarna wordt een minuut stilte gehouden voor de leden die sinds de vorige ledenvergadering zijn overleden.

Momenteel heeft Old Reurle 433 leden, een aantal is afgelopen jaar overleden of heeft opgezegd.

De voorzitter heet een aantal mensen speciaal welkom:

- Frits Weernink wordt de nieuwe websitebeheerder nadat de vorige twee jaar geleden is gestopt.
- Herman Meerbeek, hij is de nieuwe hoofdredacteur van de De Kroezeboom.
- Ferry ter Maat als hoofd archivaris van het archief.
- Henk Meulenveld als secretaris en zal voorlopig alleen notuleren.

Daarna wordt de winnaar van de puzzel in De Kroezeboom bekend gemaakt: Henk Stomps.

2. Notulen vorige ledenvergadering

Ten aanzien van de notulen zijn geen vragen of opmerkingen. Daarmee keurt de vergadering de notulen goed.

3. Ingekomen stukken.

Verslag van de kascommissie.

4. Jaarverslag secretaris over 2020

Genoemd worden:

- De film over Ruurlo in vroeger tijden waarin Geert Klein Bluemink en Ap Schepers het commentaar leveren.
- De lezing over Frederiksoord. Deze zou gevolgd worden door een excursie, maar vanwege corona kon dat geen doorgang vinden. Het zou een goed idee zijn om dit dan voor het volgende seizoen te organiseren.
- Preuverië. Goed gelukt en men heeft genoten.
- Stoppen redactielid De Kroezeboom, Trude Dijkman. Haar is een bos bloemen bezorgd.
- En natuurlijk het opschorten van de avondprogramma's en bijeenkomst kascommissie vanwege corona.
- De restauratie van de Napoleontische geweren.
- Rina Florijn wordt bedankt voor haar inzet in het bestuur. Helaas kon zij wegens griep niet aanwezig zijn.

Het verslag wordt door de vergadering goedgekeurd.

5. Jaarverslag van de penningmeester over 2020

Het financieel jaarverslag laat een verlies zien van € 551,31. Dit is voornamelijk te danken aan duurder drukwerk van de vernieuwde Kroezeboom en publiciteitskosten voor de nieuwe website à € 1.600,00.

De begroting voor 2021 laat eveneens een tekort zien, het betreft € 3.298,50. Een groot gedeelte wordt veroorzaakt door de restauratie van de Napoleontische geweren. Het tekort zal eind van het jaar oplopen naar ca. € 9.200,00. Dit komt doordat het bestuur het besluit genomen heeft om dit jaar geen contributie te heffen vanwege corona.

Er wordt door een lid een vraag gesteld of er gratis leden zijn en of dit mag volgens de statuten. De penningmeester antwoordt hier bevestigend op, volgens de statuten mag het bestuur zonder ruggespraak van de leden beslissing nemen die € 10.000,00 niet te boven gaan.

6. Verslag van de kascommissie

De heer F. ter Maat treedt af en wordt vervangen door de heer H. Deunk. De commissie komt met een aantal adviezen:

- Omdat er gaandeweg minder contant geld wordt gebruikt is het verstandig het kasverkeer via de privérekening van de penningmeester te laten lopen.
- Het financieel overzicht uit te breiden met meerder voorgaande jaren, zodat een trend zichtbaar gemaakt kan worden. Dit vanaf het overzicht 2022.
- Het bestuur is nu gemachtigd om te beslissen tot een bedrag van € 10.000,00. Dat is een behoorlijk bedrag. Het is aan te bevelen om dit getrap te maken, primair het bestuur laten beslissen tot welk bedrag de penningmeester binnen die € 10.000,00 bevoegd is. Bijvoorbeeld tot € 5.000,00 en voor bedragen daarboven een tweede bestuurslid mee laten beslissen.
- Om per half jaar binnen het bestuur een financieel overleg te plannen.
- De penningmeester licht vervolgens de balans toe.

De kascommissie verleent decharge voor het gevoerde financieel beleid en de voorzitter bedankt de kascommissie voor haar werk.

De kascommissie moet worden aangevuld met een nieuw lid. Omdat niemand de vinger opsteekt vraagt de voorzitter de heer Jan Loman of hij zitting wil nemen. Na enig voorbehoud gaat hij aan het eind van de vergadering akkoord.

De voorzitter brengt de tentoonstellingsruimte bij Cactus Annie ter sprake in dit kader omdat er financiële consequenties voor de vereniging kunnen voort-

vloeien uit de gedeeltelijke sluiting van de kas bij Annie. Vanwege vakantie is Cactus Annie van 1 november 2021 tot 1 maart 2022 gesloten. Daarna gaan ze slechts 3 dagen per week open, de mogelijkheid bestaat dat in de toekomst volledige sluiting door beëindiging of verkoop in beeld komt. Momenteel denkt het bestuur nog niet aan een nieuwe locatie, maar suggesties en kansen zijn welkom.

7. Bestuursverkiezing

Er zijn geen bestuurswisselingen.

8. Kroezeboom

Herman Meerbeek kwam met het idee om voor de Kroezeboom een nieuwe opzet/lay-out te ontwikkelen. Redenen die daaraan ten grondslag lagen waren het faillissement van de vorige drukker en de noodzaak van vernieuwing. De vraag wordt aan de leden gesteld hoe zij het vernieuwde blad vinden, unaniem wordt aangegeven dat men het mooi vindt. De Kroezeboom wordt nu volledig bij Lammerdink in Lochem gedrukt, zij verzorgen ook de complete lay-out.

De voorzitter doet het verzoek aan de leden om zich vooral te melden als schrijver en/of om kopij voor het blad aan te leveren. Het blad moet gevuld en er zijn de laatste tijd te weinig artikelen om het blad gevuld te krijgen.

9. Statutenwijziging

Het bestuur geeft uitleg over de statutenwijziging die het gevolg is van nieuwe wetgeving, Wbtv (Wet bestuur en toezicht rechtspersonen). De wet is in het leven geroepen om belangenverstrengelingen in rechtspersonen tegen te gaan. De statutenwijziging is in overleg met notaris Tap en Van Hoff tot stand gekomen en ligt nu ter inzage in ons archief bij de bibliotheek.

Voor een goedkeuring door de leden moet 2/3 van de leden statutair voor stemmen. Omdat geen 2/3 van de leden aanwezig is, zal een volgende ledenvergadering binnen 6 weken uitgeschreven moeten worden. Deze is gepland op 24 november 2021. Tijdens die vergadering zullen 2/3 van de daar aanwezige leden goedkeuring moeten geven om de statuten bekrachtigd te krijgen. De leden zullen daarvoor opnieuw een uitnodiging ontvangen.

Tijdens deze 2e ledenvergadering zal uitleg gegeven worden over de verschillen tussen de oude en de vernieuwde statuten.

De voorzitter roept eenieder op om zo veel mogelijk allen op de vergadering aanwezig te zijn. Tijdens deze vergadering is in tegenstelling tot vanavond wel een programma na de pauze, dit zal verzorgd worden door Dolf Ruesink en zal het thema Nostalgie betreffen. Het zal in ieder geval gaan over de 50er en 60er jaren van de vorige eeuw.

10. Rondvraag

- Jan Loman geeft aan in de kascommissie plaats te nemen.
- Henk Deunk oppert om van de leden de e-mail-adressen te vragen, dit scheelt veel rondbrengen van uitnodigingen. Het bestuur gaat hierop actie ondernemen, gesteld wordt dat er wellicht een substantieel deel van de leden geen computer of e-mailadres heeft. Dit is echter een aanname en moet uitgezocht worden. Vanwege privacy kunnen mails verstuurd worden onder bcc.
- Geke Florijn noemt de beach flag of banner die het bestuur heeft laten maken met het logo van de vereniging. Waarom deze niet bij de openstelling van het archief buiten zetten, nu ziet niemand deze. En we kunnen ons daarmee meer profileren. Goed idee, gaat gebeuren.

11. Sluiting

De voorzitter sluit de vergadering om 21:45 uur, bedankt iedereen voor de komst en nodigt iedereen uit om onder het genot van een drankje en hapje na te praten. En wenst allen een wel thuis.

AGENDA ALGEMENE LEDENVERGADERING

d.d. 23 maart om 20.00 uur in de Sprankel

1. Opening en mededelingen
2. Notulen vorige vergadering
Te vinden in Onder d'n Kroezeboom nummer 151 (maart 2022)
3. Ingekomen stukken
4. Jaarverslag secretaris 2021
5. Jaarverslag 2021 penningmeester en begroting 2022
6. Verslag kascontrolecommissie
7. Bestuursverkiezing
Aftredend en herkiesbaar:
dhr. G. Klein Bluemink (voorzitter)
dhr. A. Schepers (penningmeester)
dhr. R. Siemens (vice-voorzitter)
mw. J. Schepers-Abbink

Verkiesbaar
De functie van secretaris is tijdelijk ingevuld door dhr. H. Meulenveld. Hij stelt zich nu verkiesbaar. Eventuele andere kandidaten kunnen zich melden bij het bestuur tot 24 uur voor aanvang van de vergadering.
8. Statutenwijziging
Concept aanwezig ter inzage in het archief van onze vereniging. Voor inzage s.v.p. aanmelden bij het bestuur.
9. Rondvraag
10. Sluiting

Aansluitend zal dhr. Dolf Ruesink een lezing verzorgen met als thema de jaren 50 en 60.

JAARVERSLAG 2021

Werkgroep Landbouwwerktuigen

De kasploeg bestond in 2021 uit: Jan Dijkman, Jan Lijftogt, Herman Bruyl, Arnold Hissink, Ap Ooijman, Hendrik Jan Halfman, Arend Megelink en coördinator Dik Nijenhuis.

Met de grote schoonmaak eind mei hebben we hulp gehad van Aaltje Megelink en Mini Nijenhuis.

Door alle coronabeperkingen en de aangepaste openingstijden van de Cactus Oase zijn we als kasploeg alleen van mei tot en met oktober bij elkaar geweest.

Vanaf 1 november was de Cactus Oase gesloten.

Dik Nijenhuis, coördinator.

LEDENADMINISTRATIE

Leden die ons in de afgelopen periode zijn ontvallen:

- mevr. J.M. Stegeman-Menger
- mevr. I. Lammers-Diepenhorst
- dhr. D.W. Woerts

WOLVEN IN HET RUURLOSCHE BROEK

De wolf is terug in Nederland. Dat zal u niet zijn ontgaan gezien de aandacht in de pers. Die publiciteit deed amateurhistoricus Bennie Eenink uit Halle terugdenken aan oude verhalen over wolven in het Ruurlosche Broek.

Bennie Eenink

De Halse Heide

Vroeger hadden heel wat Halse boeren een weiland dat wat verder van de boerderij lag. Ook bij onze boerderij hoorde zo'n weiland. Het lag op een afstand van ongeveer 3 kilometer van ons huis, in de Halse Heide. Een gebied dat we niet moeten verwarren met Halle-Heide. De Halse Heide ligt wat meer tussen Mariënveld, Heelweg en de Radstake. Ideaal was zo'n weiland op afstand natuurlijk niet en daarom gebruikten de meeste boeren het om te hooien en jongvee te weiden.

Volgens mijn opa Berend Eenink (1984-1973) waren dergelijke weilanden ontstaan toen men lang geleden de woeste heidegronden was gaan verdelen. Dat werd gedaan door loting. Als je geluk had was zo'n nieuw perceel niet al te ver van de boerderij verwijderd, als je pech had lag het ver weg. En soms zelfs te ver, zodat boeren het weer voor weinig geld verkochten of zelfs nooit waren begonnen aan het ontginnen. Dicht bij

onze Halse Heide lag een voorbeeld van zo'n perceel, het Obelinkgoor. Obelink was destijds een grote boerderij tussen Halle en Zelhem. Dat stukje Halse Heide was voor hen niet interessant en zo is het bewaard gebleven, zelfs tot op de dag van vandaag.

Als klein jongetje mocht ik al mee naar de Halse Heide. Het Obelinkgoor vond ik het mooiste. Daar kon je zien hoe het vroeger was geweest: veel heide, vol met bulten waar zich vroeger de stropers achter verstopten en lage gedeelten waar je in de winterdag zelfs kon schaatsen. Maar behalve het Obelinkgoor was de toen al ontgonnen Halse Heide vooral heel leeg en heel uitgestrekt.

Het Ruurlosche Broek

Opa was het wel met me eens dat het groot was maar het kon nog veel groter. In de verte kon je de kerktoeren zien van Mariënveld en volgens opa lag daarachter het Ruurlosche Broek. En dat was vele malen groter.

Toen opa nog jong was kwam hij daar nog wel eens. Want er waren Halse boeren die daar ook door loting ooit percelen hadden gekregen waar ze hooilanden van hadden gemaakt. Zo ver van huis hooien kostte veel tijd en daarom schakelden die boeren vaak jongens uit de omgeving in om te helpen. Ook werden er dan wagens en paarden uit de omgeving geleend en gehuurd. En zo was ook opa heel wat keren mee geweest, op 'daghure' zoals hij dat noemde, naar het Ruurlosche Broek.

Tolhutte

Aan de Halse kant van Mariënveld ligt een café met de naam De Tolhut. Een verwijzing naar lang geleden toen hier een tolpost met herberg was. Volgens opa was het in die tijd gebruikelijk om met de laatste vracht hooi op weg naar Halle te pauzeren bij de Tolhutte om een fles bier te drinken. Op zijn Achterhoeks gezegd: 'Effen anstekken bi'j Tolhutte'. Een traditie die de meeste Halse boeren wel naleefden. Op een keer was dat ook zo gegaan en toen ze met een stoet van drie of vier hooiwagens bij Tolhutte kwamen bleken er onder de grote bomen voor het café een paar 'olde mennekes' te zitten. Het was duidelijk dat de Halse boer hen wel kende en opa had hen ook wel eens gezien. Ze woonden daar ergens in het Broek en waren vroeger 'weidewaarders' geweest. Weidewaarders waren veelal kleine boertjes die met het oppassen op het vee en op de weiden een centje probeerden bij te verdienen. Het was duidelijk dat de beide heren die middag al wat meer bier hadden geproefd maar voor hen was dat geen aanleiding om het aanbod van de boer af te slaan om er nog ééntje mee te drinken. Natuurlijk ging het gesprek eerst over het weer maar al gauw ging het over het hoe het vroeger in het Broek was.

Over de onafzienbare heidevelden en de verborgen plekjes. Toen Napoleon soldaten nodig had voor zijn veldtocht tegen Rusland verborgen zich heel wat jongens in het Broek. Maar ook heel wat figuren die het aan de stok hadden met de rechterlijke macht hielden zich hier schuil. Er waren een aantal plekken waar de veldwachters en jachtopzieners zich niet lieten zien, het was er te gevaarlijk. Volgens de mennekes was het Broek lang geleden een wereld op zich waar je van alles kon tegenkomen, zelfs wolven.

Gaiteume en de wolf

Een van de mennekes had daar een mooi verhaal over dat zich bij hem in de familie zou hebben afgespeeld in de tijd dat Napoleon hier de baas was. Het was een buitengewoon strenge winter geweest. Wolven hoorde je wel vaker in het Broek huilen maar die winter kwamen ze ook dichtbij de boerderijen op zoek naar voedsel.

† † † De Eigenaar van de zoogenaamde TOLHUT en
† † † JAN ASSINKS-HUT, onder Zethem, in
† † † de buurtschap Halle, aan het Ruurlosche Broek, (onder
de gemeente Ruurlo behoorende) gelegen, is genegen, om die beide
grondstukken, te zamen groot ruim negen Bunders (zijnde meerendeels
zeer goed BOUW- en WEIDELAND en GROND-
DEN voor Houtgewassen geschikt) te verkoopen met bijvoeging, zoo
zults verlangd wordt, van zijn aandeel in het opgemelde Ruurlosche
Broek, hetgeen spoedig zal verdeeld worden en welk aandeel verschei-
dene Bunders kan bedragen, en zeer geschikt gelegen is, om aan de
gezegde Tolhut en Jan Assinks-hut eene aanzienlijke uitbreiding te ge-
ven in gronden, zeer bekwaam tot het aanleggen van BOSCH,
BOUW- en WEIDELANDEN.
Die hiertoe mogt inclineren, kan zich, of in persoon of met gefran-
keerde brieven adresseren aan den Heer H. BECKING,
Burgemeester te Zethem.

Een bericht in de *Arnhemse Courant* van 18 februari 1832. De eigenaar van de Tolhut (dat is dan Jan Berend Kolkman) wil zijn bezittingen verkopen en meldt daarbij dat hij ook nog meedeelt in de aanstaande verdeling van het Ruurlose Broek. Blijkbaar is het niet tot een verkoop gekomen, want Kolkman blijft nog tot circa 1850 eigenaar van de Tolhut.

Gaiteume, zo werd dat familielid genoemd, had al zo ongeveer de hele dag achter de kachel gezeten. Veel te koud om naar buiten te gaan maar hij zou toch nog moeten voor het donker werd, want de voorraad brandhout was inmiddels drastisch gekrompen. Er zat niets anders op dan toch nog maar hout uit de schuur te halen. Daar lag echter ook niet zoveel gekloofd hout meer en daarom besloot hij toch nog maar met de bijl aan de slag te gaan. Om een beetje beschut te staan deed hij dat werk achter de oude schuur. Gaiteume had de bijl hoog opgetild en wilde net met een forse zwaai het hout kloven toen er plotseling een wolf om de hoek van de schuur had gekeken.

Gaiteume en de wolf schrokken van elkaar en keken elkaar een moment aan. Gaiteume was de eerste die weer bij de positieven kwam en hij zag nog net kans om de bijl, die al op weg was naar beneden, van richting te doen veranderen. En zo kon het gebeuren dat de wolf de bijl vol op de kop kreeg. "In 't lange deurmidden, de biele ging um kats deur de kop hen. De hersens of wat een wolf daor ok maor hef zitten spuiten alle kanten op", zo vertelde het menneken. Het hele gezelschap was in lachen uitgebarsten. Het menneken was hevig verontwaardigd dat hij niet werd geloofd, want het was "allemaole ongelaaen waor".

Maar het verhaal ging nog verder. Het was inmiddels zo donker geworden, vervolgde het menneken, dat Gaiteume begon te twijfelen en zich afvroeg of hij niet per ongeluk een herdershond van de burens had doodgeslagen. Dus werd de hele buurt erbij gehaald en bij het schaarse buitenlicht en kaarslicht was gelukkig iedereen het erover eens dat het een echte wolf was geweest. Een buurman had al wel eens gehoord dat de bezitters van de jachtrechten er vaak wel een beloning voor over hadden voor het vangen van een wolf. Misschien had de baron dat ook wel.

Naar de baron

En zo kon het gebeuren dat de dag erna Gaiteume, dik ingepakt tegen de kou, met de kruitwagen met daarop de inmiddels stijfbevoren wolf richting het kasteel in Ruurlo vertrok. De baron had bezoek gehad, maar het hele gezelschap was naar buiten gekomen om de wolf te bekijken. Gaiteume was uitbundig geprezen door de baron die inderdaad wel wat voor de wolf over had. Gaiteume had later vaak verteld dat de baron “de knipje duftig had etrokken”. Maar hij wilde nooit vertellen hoeveel hij had gekregen.

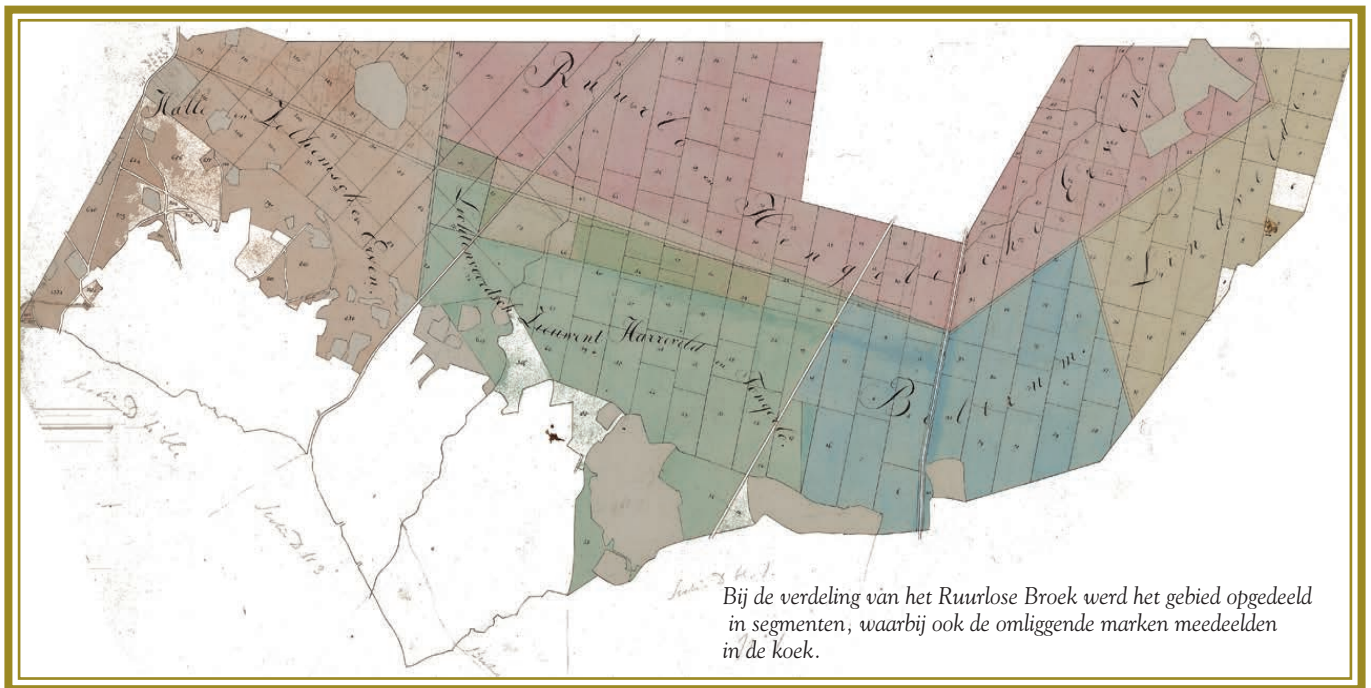
Gaiteume was wel zo eerlijk geweest om te vertellen dat hij nog een waarschuwing had gekregen van de baron. Het was duidelijk dat de baron zijn pappenheimers wel kende. Want hij had Gaiteume dan wel uitvoerig geprezen maar had er ook bij gezegd dat hij er op vertrouwde dat Gaiteume zijn ‘jachtcapaciteiten’ alleen zou inzetten om wolven te vangen. Gaiteume had braaf ja geknikt en zich toen al gauw uit de voeten gemaakt. Zo was het gegaan, had het menneken daar bij Tolhutte verteld, “alles ongelaogen waor”. Intussen waren er al meer hooiwagens uit Halle in aantocht en de boer had het de hoogste tijd gevonden om te vertrekken richting Halle.

hutten hunner hoorigen en de höften der vrije markeboeren meer verspreid. Enkele dier sterke huizen lagen in open plekken van dit woudgebied. Zoo het huis Roderlo (gerooid bosch). Overigens was de woudstreek onbewoond en een vrijplaats voor beren, wolven, wilde zwijnen, herten en ander jaagbaar gedierte ... “

Ook over de verdeling van het Broek schrijft hij het volgende:

“ ... Dat geschiedde in 1834 naar den evenredige maatstaf van het getal bunders land dat de deelnemers bezaten. Wie niets had, kreeg niets. Dus alleen grondbezitters kregen een deel. Zoo is ‘t gebeurd, dat er waren die een lapje broekgrond kregen, waarin ze geen belang konden stellen, omdat ze nauwelijks wisten, waar het lag en hoe het te bereiken. Een gevolg daarvan was, dat velen het hun toebedeelde indertijd voor een appel en een ei van de hand hebben gedaan ...”

Dat er wolven waren in het Broek was hem ook verteld: “... Uit een oud stuk in het archief van het huis Ruurlo blijkt, dat er in 1125 nog beren zijn geveld. Wolven natuurlijk nog eeuwen daarna. In 1889

Graafschapsche geschiedenissen

In 1934 publiceerde de Ruurlose onderwijzer Kerst Zwart (1859-1935) zijn boek ‘Graafschapsche geschiedenissen’. In dat boek vertelt hij ook over het Broek:

“... In de 11de eeuw strekte zich tusschen Zutphen en Lichtenvoorde een lange strook eikenwoud uit, verbroken hier en daar door heiden en zompen. Ten noorden en ten zuiden ervan lagen menschelijke nederzettingen: sterke huizen van edelingen met de

vertelde mij een 80-jarige, dat hij op Evershuis in zijn jonge jaren den wolf in strenge winters dikwijls had hooren huilen, Evershuis ligt aan den ingang van ‘t Broek ...”

Terugrekenend waren de jonge jaren van die 80-jarige uit het boek van Zwart ook in de tijd van Napoleon. Het lijkt er dus op dat er toen inderdaad wolven in het Broek waren. Maar of het verhaal van Gaiteume echt “ongelaogen waor” was?

Hooien, mogelijk in het Ruurlose Broek.
(foto: archief Huize Ruurlo).

De oude boerderij Polman aan de Scheiddijk. Deze foto geeft een beeld van de boerenbehuizingen rond 1900.
(foto: archief Old Reurle)

Historische schets van het Ruurlose Broek

Jan Oonk

In vroeger tijden was het Ruurlose Broek een ontoegankelijk moerasgebied, dat volledig onbewoond was. Vooral 's winters stond het grotendeels blank en was het vrijwel onbegaanbaar. Niet dat het zoveel lager lag dan de omringende gebieden, maar door de komvormige structuur en de ondoordringbare oerbanken vormde de waterafvoer een probleem. Hoewel er in de loop der tijd allerlei plannen worden ontwikkeld om de afwatering te verbeteren, zal het tot na 1850 duren voordat er ook echt werk van wordt gemaakt. Zo rond 1870 verschijnen er dan de eerste boerderijtjes.

Net als alle 'woeste gronden' was het Ruurlose Broek van oudsher domeingrond, dat wil zeggen dat het persoonlijk bezit was van de landsheer. In de middeleeuwen waren dat de graven (vanaf 1339 hertogen) van Gelre, later de stadhouders van Oranje. Als grens met de mark van Ruurlo werd een rechte lijn gehanteerd die liep van de kerk in Borculo tot de Tolhut bij Mariënveld. Namens de landsheren had de Heer van Ruurlo het toezicht op het gebied.

Alleen langs de grens met Zieuwent worden in de loop der tijd wat hogere en bruikbare stukken grond afgesplitst en in cultuur gebracht. In het verpondingscohier uit 1647 is daar sprake van drie woningen, Catershorst, Brunteler en een hutje genaamd de Venter Caterstede. Later zal ook aan de westzijde, aan de grens met de mark van Ruurlo, een stuk grond onttrokken worden aan de domeingrond, bekend als het Daveschot.

Ondanks het woeste karakter was het Ruurlose Broek door de eeuwen heen een rijk en waardevol arsenaal voor allerlei levensbehoeften als turf, hout en heideplaggen. Sommige boeren mochten er bijenkorven plaatsen en er werden varkens gehoed. Naast de mark van Ruurlo hadden ook de omliggende marken er bepaalde rechten, zoals Lintvelde, Beltrum, Zieuwent en

Halle. Zelfs Groenlo en Hengelo deelden mee in de pot. In een notitie in het markenboek van Ruurlo rond 1500 wordt vermeld dat Borculo jaarlijks aan de kerk van Ruurlo 'drie spint roevesaet' (raapzaad) moet betalen voor het recht om plaggen te steken en 'heet' (heide) te maaien. In 1564 wordt vermeld dat recht-hebbende boeren uit Hengelo 'woltrogge en wolt-hoenderen' betalen als tegenprestatie voor het kappen van hout.

HALLE.
— In vele weilanden, waar de drinkwater-voorziening voor het vee door middel van kolken plaats heeft, komt door de aanhoudende droogte een nijpend gebrek. Door uitdiepen tracht men nog water te krijgen, maar op verscheidene plaatsen is ook dit zelfs niet meer mogelijk en ziet men zich genoodzaakt een pomp te slaan. Niet alleen het water, maar ook het gras raakt op, vooral op de hooger gelegen weilanden doet zich dit gevoelen. Meerdere landbouwers hebben dan ook naweiden gepacht in het Ruurlosche Broek, alwaar nog voldoende gras is. Zoo zien we dan 's morgens en namiddags melkers en melksters gewapend met een bus voor of achter op de fiets er op uit trekken naar min of meer afgelegen weilanden, waar het melkvee is opgeschaard.

In 1929 is blijkbaar sprake geweest van een zeer droge zomer, valt af te leiden uit dit bericht in De Graafschap-bode van 17 september in dat jaar. Alleen in het Ruurlose Broek is nog gras genoeg.

In 1825 doet koning Willem I per koninklijk besluit formeel afstand van zijn domeingronden. In 1828 volgt de toestemming om het Ruurlose Broek te verdelen onder de rechthebbenden in Ruurlo en de omringende buurtschappen. Veldnamen als de Harreveldse Gronden en 't Grolse herinneren daar nog aan. Zoals Kerst Zwart al meldt: alleen wie al grondbezit had kwam in aanmerking. Die hele verdeling gaat overigens niet zonder slag of stoot, door allerlei conflicten zal het nog tot 1834 duren voordat de definitieve verdeling een feit is. In de Kadastrale Atlas van Ruurlo wordt daarover uitgebreid verslag gedaan.

Nog even over die wolven in het Broek: in het veldnamenboek van Ruurlo (Transvaal dat ligt in Reurle) komt de naam Wolverszomp voor. Dat zou verwijzen naar de aanwezigheid van wolven in deze contreien. Volgens de overlevering zou hier rond 1850 de laatste wolf zijn geschoten, maar voor die stelling is in de archieven geen aanwijzing te vinden.

EEN HISTORISCHE MARECHAUSSEE AAN DE BARCHEMSEWEG (HERZIEN)

Eind 2017 werd ik aangenaam verrast toen ik bij Kuenen Keurslager in de winkel een exemplaar van het blad "Onder d'n Kroezeboom" gratis van de toonbank kon pakken. De verrassing werd nog groter toen thuisgekomen bleek dat er een artikel over ons huis, de kazerne, in het blad stond.

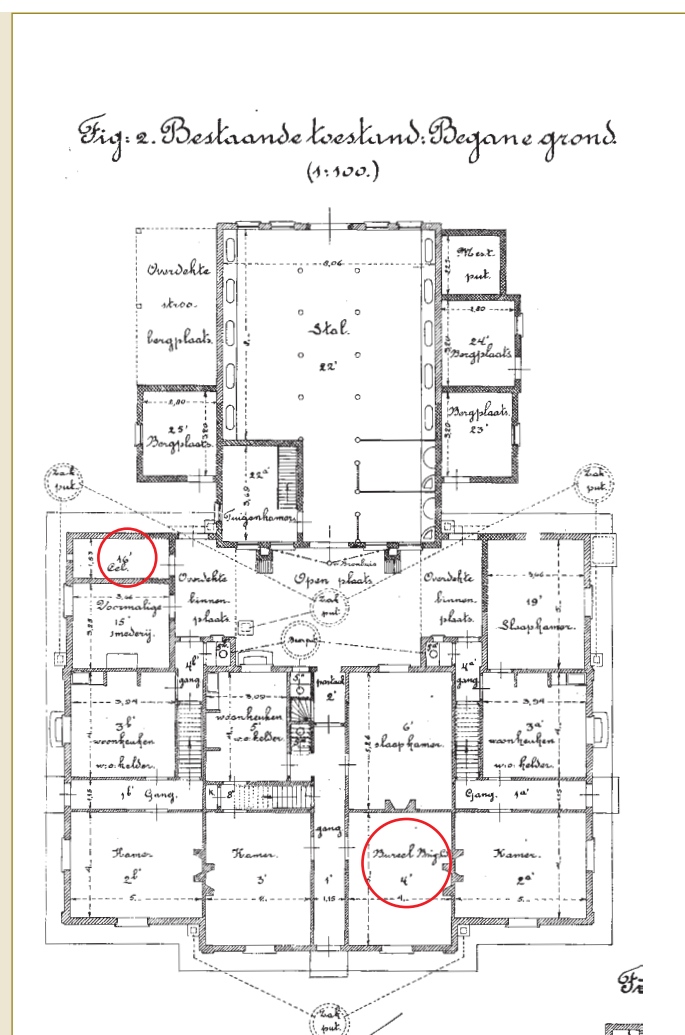
Ron Verspiek

Het was een uitgebreid artikel van Arjen van Gijssel waarin niet alleen het gebouw als historisch pand aan de orde kwam, maar ook het verband met dominee Slomp, schuilnaam Frits de Zwerver, die in Ruurlo werd opgepakt en in de kazerne werd verhoord en in de cel gezet.

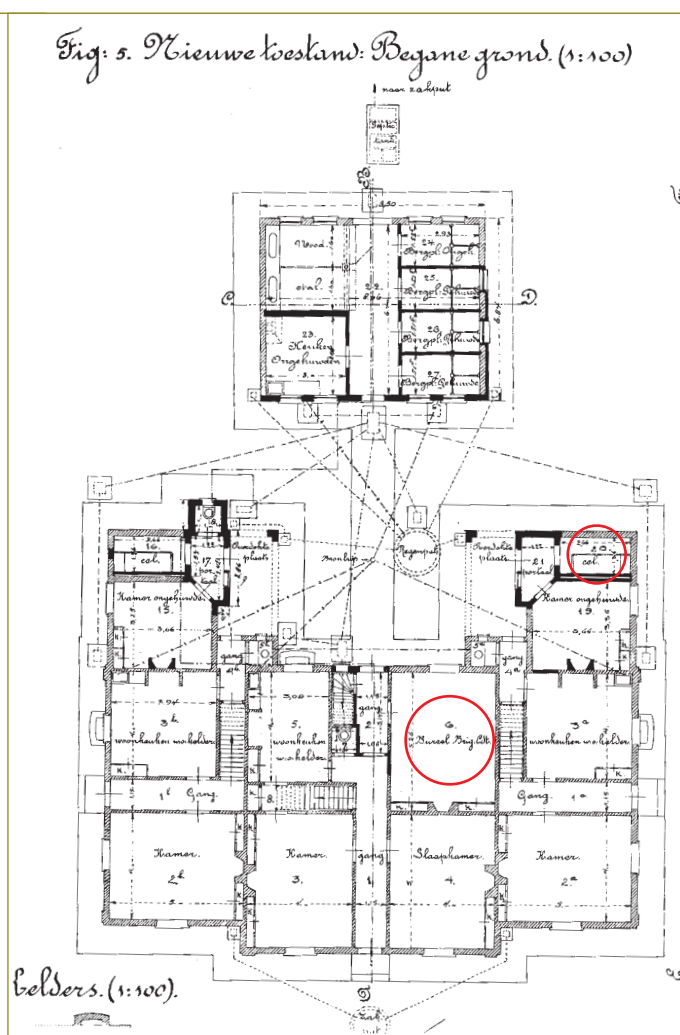
Van Gijssel verwees voor deze geschiedenis als bron naar het artikel "Nieuw licht op arrestatie en bevrij-

ding van Frits de Zwerver in mei 1944" van Dick Kajan. Hierbij baseerde Kajan zich mede op processtukken over de NSB'er Gerrit Stap die Frits de Zwerver in Ruurlo arresteerde en die in de periode 1944-1945 vanuit de kazerne een waar schrikbewind voerde in Ruurlo en omgeving.

Van Gijssel gaat in het artikel onder "Exacte locatie verhoor" aan de hand van de oude plattegrond van de

De oude plattegrond (Verspiek) van voor de verbouwing in 1923, zoals die werd gehanteerd door Arjen van Gijssel. Met de gevangenis links-achter in en het bureau van de brigadecommandant (waar de verhoorkamer vermoed werd) rechts naast de voordeur, aangegeven door de cirkels. (Collectie R. Verspiek)

De nieuwe plattegrond na de verbouwing. Het oorspronkelijke bureau van de brigadecommandant is nu slaapkamer geworden. Uitgaande van deze juiste plattegrond en op basis van hetgeen door ds. Slomp zelf gezegd werd, is waarschijnlijk de cel rechtsachter gebruikt en werd hij verhoord in het aangrenzende bureau van de brigadecommandant, aangegeven door de cirkels. (Collectie R. Verspiek)

kazerne in op de reconstructie van de gevangenis en vermoedelijke verhoorruijnte in de kazerne. Hierbij concludeert hij dat het (verhoor)bureau zich rechts voor naast de voordeur bevond en de cellen linksachter.

De marechausseekazerne is echter in 1923 verbouwd. Hierbij werd het "Bureel Brig.Cdt" (kantoor van de brigadecommandant. red.) naar de kamer rechtsachter verplaatst en werd zowel rechts- als linksachter een cel gerealiseerd.

Uit de getuigenis van een medegevangene blijkt dat hij het verhoor vanuit zijn cel kon volgen. Dit kon alleen maar wanneer de verhoorkamer annex bureau brigadecommandant zich achter in de kazerne bevond. Vanuit het aangegeven (verhoor)bureau rechtsvoor naast de voordeur zou dit onmogelijk geweest zijn. Ter voorbereiding van het boek "Frits de Zwerver" (1976) bezochten dominee Slomp en auteur Jan Hof de kazerne in 1975 en werden ze door mijn vrouw Jennie ontvangen en te woord gestaan. Dominee Slomp stelde ter plekke vast dat hij niet via de voordeur van het hoofdpand was opgebracht, maar dat hij achterom in het pand terechtkwam en direct links in een kamer werd afgevoerd.

De trend om cultuurhistorisch ook aandacht te schenken aan wat zich in historische panden heeft afgespeeld, kreeg zijn vervolg in de in 2019 gerealiseerde tegelroute Historisch Ruurlo. Hierbij werd de kazerne, met nadruk op het verhaal over nationaal verzetsman Frits de Zwerver, met een fototegel van de marechausseekazerne en brigade uit 1931 opgenomen in de route. Een grensverleggend en

mooi initiatief van de Historische Vereniging Old Reurle in mijn ogen.

Als heel jong gezin kwamen wij in 1975 in Ruurlo wonen. Aanvankelijk was het de bedoeling om niet langer dan 2 jaar in Ruurlo te blijven, maar tot nu toe zijn het 46 jaren geworden en zijn huis en bewoners met elkaar vergroeid en past het als een oude jas. Wij wonen in het middenpand met hoofdingang, waar zich het bureau van de brigadecommandant bevond en zich het verhoor met Frits de Zwerver afspeelde. De laatste 10 jaar van mijn werkzame leven was ik imagineer van het project Groenlo Vestingstad/Slag om Grolle waar we werkten volgens de x-factor "cultureel erfgoed x imagineering x levende historie" en op die manier Europese subsidies binnen haalden. Imagineering is het maken van "belevingswerelden" en in dit geval in een combinatie van cultuurhistorie en toerisme met als economisch doel meer toeristen te trekken. Sindsdien heb ik meer aandacht voor de functie en het belang van cultuurhistorie gekregen.

Gestimuleerd door de aandacht voor de kazerne van de Historische Vereniging Old Reurle heb ik in onze gang met een kleine verzameling mijn eigen belevingswereld van de kazerne gemaakt; mijn kleinkinderen noemen het "het museum van opa". Voor mij is het een saluut aan wat zich in de kazerne in de Tweede Wereldoorlog heeft afgespeeld. Het artikel over de kazerne in "Onder d'n Kroezeboom" is uitvergroot en ingelijst en hangt in de gang aandacht te vragen van de nietsvermoedende bezoeker...

Dit bordje werd door de auteur naast de ingang van zijn woning geplaatst. (foto: redactie)

In de gang van de voormalige kazerne hangt ook deze foto van de marechausseebrigade te Ruurlo in 1931. (Collectie R. Verspiek). We zien vlnr. marechaussee Breeman, wachtmeester A.H. Brase, onderwachtmeester W. van der Krol, wachtmeester A.C. Maasdam en marechaussee J.H. Huskens. (bron: www.marechausseesparen.nl)

DE BOOMKAMP FAMILIEKRONIEK, (1)

Eind 2021 ontving de redactie een familiekroniek die was samengesteld door Marie Boomkamp. Zij had daarin de geschiedenis van haar voorouders in dialect vastgelegd en gaf ons toestemming enkele van die verhalen te gebruiken voor Onder den Kroezenboom.

(Selectie en samenstelling Rina Florijn)

Marie Boomkamp

De verhalen spelen zich af rond Derk Jan Boomkamp, de vader van Marie. Derk Jan (roepnaam Jan) wordt op 17 april 1908 geboren in Wisch als jongste kind van Derk Jan Boomkamp en Alvina Sophia (Fine) Bruil. Het Ruurlose Broek is dan nog in ontwikkeling. Het was in de 19e eeuw een nat en ontoegankelijk gebied maar met de oprichting van de waterschappen verbeterd de afwatering en wordt er steeds meer grond ontgonnen. In 1913 kopen Derk Jan Boomkamp, Gerrit Jan Ooijman en Albert Jan Radstaak elk een deel van het erve Radstake in het Ruurlose Broek waarna het gezin Boomkamp verhuist naar de Scheid-dijk. Zo'n verhuizing was niet niks en daarom liet de familie voor het vertrek een foto maken.

"Allemaole mossen ze der op. Ok Jan en hee mos zien mooie pak an. Ziene zusters waren der ontzettend met bezig um der zo mooi meugelijk uut te zien. Jan kon zich dat allemaole neet begriepen dat ze zich daar zo drok umme maken. En hee had der eigenlijk ok gin

zinne in. Ut leefste hiele ziene olde kleare an. Maor hee had der niks tegenin te brengen as leuge breekkes. Zelfs de schoone mosse der bi-j an en ok nog ewassen wodden. Ut was mien wat.

Toen de fotograaf kwam, waren ze der allemaole klaor veur, zelfs Jan. Hee moch tussen zien Va ziene benen staon en dat lek um wal zo veilig want hee von den fotograaf maor niks. Maor de foto wodden emaaft.

Toen zei Va, "Noe nog een foto van Jan allene want hee is de stamholder!"

"Nou," dach Jan, "dat ku'j ow begriepen. Dat doo'k dus mooi neet. Ik zal mien daor alleene veur den raren kearl gaon staon. Den dut mien veuls te raar. Iedere keer kruppe onder een dook achter dat broene kasje!" Maor zien va zei "Jan, dan gaow der wal samen op. Dan gao ik neust oe staon." En zo kwamme op de foto. Helemaol allene want van Va zie'j allene ne schoen!"

De familie Boomkamp. Achterste rij, vlnr.: Berta, Dina, Grada en Hentje. Voorste rij: Bernarda, Derk Jan en Jan, Fine. (Collectie Marie Boomkamp)

Derk Jan Boomkamp alleen op de foto, met rechtsonder nog een stukje van de schoen van vader zichtbaar. (Collectie Marie Boomkamp)

Schooljaren

Eenmaal woonachtig in het Broek moest Jan ook naar de Bruilse school (nu OBS De Driesprong). Dat was elke dag een beste wandeling van 4 kilometer heen en terug. Door de zwakke gezondheid van Derk Jan moest Jan al jong meehelpen op de boerderij. Hij kreeg daarom als een van de weinige kinderen een fiets zodat hij sneller weer thuis was. Jan was een goede leerling en in de hoogste klas kreeg Jan les van meester Both.

“Den had een stok waar hee met een mes mooie krin- gen um hen had esneden. De meester was verzot op den stok, hee gebruiken um ok altied met aardrijks- kundeles. Daor wees hee dan de plaatsnamen met an en atte kwaod was, dan sloog hee der heel hard met op ut bord.

A’j straf kregen, kon ’t wean da’j 100 strafregels mos- sen schrijven. Dat was een milde. Maor kreeg iej een zwaore straf, dan ging de meester met de bene wied uut mekare staon. Dan mos ie ow heufd tussen ziene beene stekken zoda’j gebukt stonnen. Both pakken dan een zwaore liniaal van de lessenaar en sloog oe op de billen. De jongens vonden dat een pienlijke zaak en bedachten een plan!

At ze de meester noe es zo te pakken konnen nemmen datte dat nooit meer deed. Zee mossen wal ene heb- ben den groot en sterk was en dat was Jan Boom- kamp. Dan mosse een hele stomme fout maken zodat Both ontzetten kwaod wodden. Ze wollen in den stok

een inkeep maken, met alle gevolgen van dien.

Jan mos ’t zo wetten te versieren datte bi-j de meester tussen de beene mos staon en dan mosse der de klasse met deurlopen. Nou, dat lek Jan wal wat!

Op woensdagmeddag mos ’t gebeuren met aardrijks- kunde en de stok was ok klaor. Eindelijk was ut dan zo wied: Both hing de aardrijkskundekaarte op. Ut was moesstille in de klasse. Iedereene hield de aodem in. Wat zol der gebeuren?

De meester wees een plaatse an en vroeg wie wist hoe den heiten. Jan stok de vinger op en gaf een ongeleu- vig dom antwoord. Both wodden mien toch kwaod en hee sloog hard met de stok op ’t bord. De stok knap- pen bi-j de inkeep af, vlagde deur de klasse en Jan la- chen onmundig hard. Noe wodden de meester nog helliger. Jan mos naor veuren kommen en Both ging met de benen wied staon. Jan dok der onder en kek effen de klasse rond. Hee zetten zich schrap en daor ging de meester met de bene van de grond. Den pro- beren nog zich argens an vaste te griepen maor ut hielp neet. En zo leep Jan der de klasse met rond en toen zetten hee um wear near. De klasse brullen van ’t lachen en Both ging naor buuten en leep rondjes um de schole. Dat deed e altied atte zo hellig was datte zich ging raad mear wist.

Maor toen hee weer binnen kwam deed hee net of ter niks gebeurd was. Daor wodden helemaol gin straf uutedeeld en nargens mear aover epraot. Maor wat hebt de jongens daor lange wille van ehad want ut was net Laurel en Hardy. “Jao,” zeiden ze tegen mekare, “Zukke dingen ku’j toch allene an Jan Boom- kamp aoverlaoten. Den dut altied precies wat e zeg en hee is hardstikke sterk!”

De straffe met de liniaal was veurgoed afelopen. Daor waren ze allemaole blij met. En zo hef Jan de argste straf van meester Both um zeep eholpen!”

DE FAMILIE DE VENTE (9B)

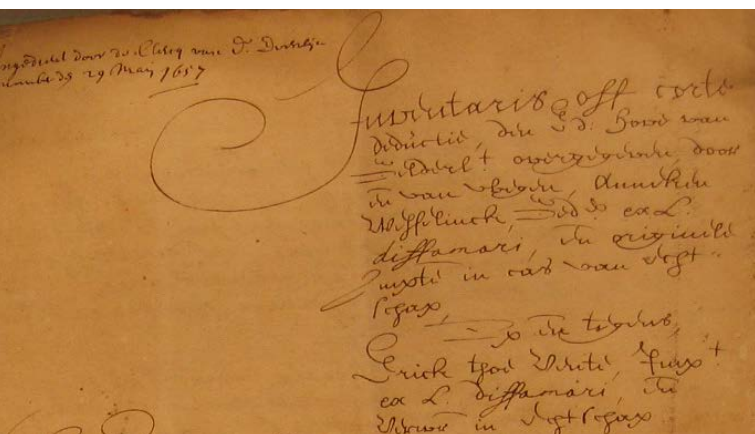
De vorige keer ging het over de jonge Erick te Vente. Hij werd op 18-04-1636 te Ruurlo gedoopt. Als oudste zoon is hij de erfopvolger van het erf en goed De Vente. Hij verblijft een gedeelte van zijn jeugd bij zijn oom in Deventer. Zijn eigen vader was al jong overleden. Na zijn terugkomst in Ruurlo horen we weer van Erick bij een rechtszaak in 1657.

Willem Elschot

Erick de Ventes trouwbeloften aan Anneken Wesselinck 1657

Erick schijnt eind 1656 begin 1657 aan Anneken duidelijk kenbaar gemaakt te hebben dat hij haar wil huwen, maar juist die duidelijkheid wordt betwist. Omdat er familiebelangen op het spel staan, komt het zelfs tot een proces voor het hof van Gelderland gezeeld in Arnhem.

Het proces beslaat een pak van ± 3 cm aan folio's die aan beide zijden beschreven zijn. Het is nu online in te zien bij het Gelders Archief onder 0124-5384 en begint vanaf scan 47. Zelf heb ik het originele proces in 2007 helemaal gefotografeerd, waaruit ook onderstaande foto afkomstig is. Het blijkt dat Anneken na aantijgingen van Erick de advocaat E. Everwijn in de arm heeft genomen, die zijn repliek in de vorm van een inventaris op 29 mei 1657 laat indienen bij het hof. Een inventaris betekent hier een opsomming van alle voor het hof belangrijke gebeurtenissen die hebben plaatsgevonden met commentaar van de advocaat.

Ingedient door de Clercq van E. Everwijn
..... den 29 Maj 1657

Inventaris off corte deductie, den Ed. hove van Gelderl(an)t overgegeven, door ende van wegen Anneken Wesselinck, Ged(aag)de ex L(ex) diffamari¹, ende originele Imp(etrant)te in cas van echtschap Op ende tegens Erick thoe Vente, Imp(etrant)t² ex L(ex) diffamari, ende Verw(eerde)r in Echtschap

In 103 artikelen weerlegt deze advocaat alle beweringen van Erick dat deze Anneken niet ten huwelijk zou hebben gevraagd en haalt feiten aan waaruit dat wel zou blijken. Hij laat zijn repliek (weerwoord) vergezeld gaan van 12 akten of bewijsstukken, geletterd

van A t/m M, waarvan de letter J niet gebruikt is. De meeste van deze stukken zijn ondervragingen van personen die Anneken en Erick van dichtbij kennen. Alle akten komen aan de orde, omdat er allerlei personen in worden genoemd die wellicht te maken hebben met iemands genealogie.

In **akte A** laat Grietien ter Morsche, de moeder van Anneken Wesselinck, aan de burgemeesters, schepen en raad van Borculo weten dat zij en haar man Willem Wesselinck het met Erick de Vente al hebben gehad over het te sluiten huwelijk en dat ze zelfs hebben gesproken over de personen die als getuigen daarbij aanwezig zouden moeten zijn. Dat waren zijn tante Anneke Janssen te Deventer, weduwe van zijn oom Alard te Vente, bij wie hij in zijn jeugd in de kost was geweest. Verder zijn aangetrouwde oom Herman Goselick en zijn vrouw Henderschen te Vente in Zutphen. De dag van huwelijksluiting werd nog niet vastgesteld, maar Erick zou terugkomen om dit te vertellen, wat hij nog niet gedaan heeft. Waarom Grietien helemaal naar Borculo gegaan is om dit vast te leggen, wordt er niet bij verteld. Ze wilde misschien een onpartijdig document.

Akte B gaat over Adam Martens die verklaart aanwezig te zijn geweest toen Jan te Elschate het erf en goed de Vente van Erick de Vente gepacht heeft in het bijzijn van de heer van Ruurlo en anderen als middelaars. Hier staat niet bij wanneer dat gebeurd is, maar in **akte G** verklaart Jan dat hij dat in 1656 heeft moeten pachten volgens een pachtcedule. Dit schriftelijke bewijs is er zelf niet. Vandaar deze akten B en G.

Akte C bevat een ondervraging op 7 februari 1657 voor de richter van Ruurlo, Arnoldt Willingh, met de gerichtsheden Stoffer Bensinck en Adam Martens op verzoek van Willem Wesselinck. Deze laat de volgende getuigen ondervragen: Jan Berents alias Wessels, een knecht op de Vente, en Aeltien van Delden, huisvrouw van Seino Hendericks op den Orssouw en zus van Berentien. Ze zijn beide op 12 november op de wheme (de pastorie) geweest waar Berentien van Delden, de moeder van Erick ook was. Ook broer Ari-aan de Vente was aanwezig die Willem Wesselinck had gevraagd mee te komen om over het huwelijk te praten. De getuigen weten dat er toen naast bier veel brandewijn gedronken is die Willem had meegenomen en dat er zijdelingse opmerkingen gemaakt zijn over een op handen zijnd huwelijk tussen Erick en Anneken. Berentien zou gezegd hebben dat Erick in

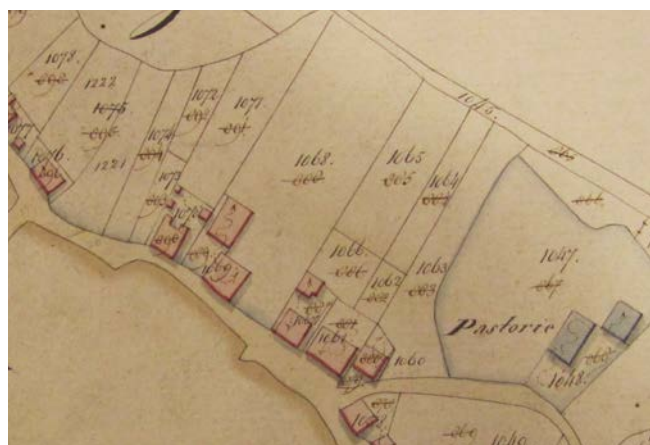
¹ Lex diffamari is een wet, bedoeld om schande, oneer, eerroof en laster tegen te gaan

² Impetrant = eiser

dat geval beter op de Vente zou kunnen gaan wonen dan in het huis (kroeg) van Willem Wesselinck, want daar woonde ook al Berent te Elschate de jongere, die met een andere dochter van Wesselinck getrouwd was, namelijk Derksken. Ze zouden elkaar de tent uitvechten, zo niet vermoorden.

Veel weten de getuigen zich niet te herinneren, want ze hadden hem aardig op. Aeltien van Delden weet nog wel te vertellen dat Willem Wesselinck in geval van een huwelijk Berentien een nieuw kleed beloofd had, waar zij echter niets van wilde weten.

U zult zich afvragen, net als ik, waarom deze bijeenkomst op de wheme plaatsvond. Misschien is de verklaring de volgende: In die tijd was het niet de gewoonte dat vrouwen naar een kroeg gingen. De wheme werd sinds de dood van dominee Bernardus Decanus in 1655 niet door een predikant bewoond. Het duurde tot het jaar 1658 dat zijn opvolger David Brekeveld het huis weer betrok. Wellicht bleef er voor het onderhoud wel een huishoudster wonen en die heeft mogelijk toestemming gegeven voor dit belangrijke onderonsje. Verderop zal blijken dat dit Geertruid van Dassen was.

Zijstraat van de Dorpsstraat met de pastorie of wheme in 1832, nu Domineesteeg.

Akte D is een ondervraging d.d. 20 januari 1657 op verzoek van Willem Wesselinck door dezelfde richter van Ruurlo en zijn gerichtsliden van de volgende personen: Geertruid van Dassen, in de 30 jaren, Tonnis te Nijenhuis, 18 jaar en Berent Coulingh, 20 jaar. Zij zijn blijkbaar ook op 12 november in de wheme geweest en hebben het een en ander meegekregen van het onderonsje beschreven in bewijsstuk C. Geertruid weet nog te vertellen dat Berentien Willem heeft aangesproken met “Neve Willem”. Zij blijken in de verte nog familie van elkaar te zijn, waarover later meer. Ook bevestigt zij dat er over het aanstaande huwelijk is gesproken en dat er een “mengele” brandewijn is gedronken. Berentien zou het zelfs gehad hebben over een brouwketel en paarden die Willem niet te duur aan Erick moest verkopen. Volgens Geertruid heeft Berentien het ook gehad over de kwestie tussen Berent te Elschate en Erick te Vente. Die twee

kunnen niet in één huis wonen. Als het tot een huwelijk komt tussen Erick en Anneken, dan kan zij wel bij Erick in bed slapen, want dat is groot genoeg. Dat Erick al bij Anneken heeft geslapen bevestigt Geertruid ook en ze heeft van Anneken gehoord dat dat in ere was geschied.

Berent Coulingh, huisknecht bij Willem Wesselinck, zegt dat zijn baas het met zijn vrouw Grietien gehad heeft over het te sluiten huwelijk en dat Erick het daarmee eens was.

Bovendien bevestigt hij dat Erick al driemaal bij Anneken geslapen heeft. En de laatste keer beloofde Erick hem een nieuwe hoed, als hij niets tegen de knechten van Berent te Elschate zou zeggen, die op dat moment aan het bierbrouwen waren in het huis van Willem Wesselinck.

Akte E is een brief die waarschijnlijk door de ouders van Anneken Wesselinck op 5 december 1656 is opgesteld en waarin ze Erick laten beloven dat hij Anneken na enige vrijages binnenkort ten overstaan van beiderzijde vrienden (familieleden) wil huwen en dat dit huwelijk volgens de kerkelijke ordinantie zal worden voltrokken. Op 6 december hebben Adam Martens, Jan Mijspel en Hendrick van Iborg deze brief te Zutphen aan Erick ter ondertekening aangeboden, maar hij heeft deze brief niet willen aannemen! Van Adam Martens is bekend dat deze kerkmeester was in die tijd en vermoedelijk zijn Jan Mijspel en Hendrik van Iborg dat ook. Zij moesten immers de proclamaties, die aan het kerkelijk huwelijk voorafgaan, voorbereiden en vastleggen, zeker nu er geen dominee in Ruurlo was.

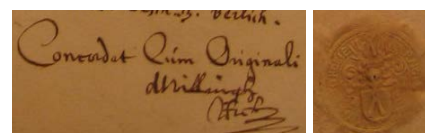
Akte F biedt geen belangrijke info over het te sluiten huwelijk en is meer van gerechtelijke aard.

Akte H is het belangrijke extract uit het doopboek van Ruurlo waarin staat dat Erick op 18 april 1636 te Ruurlo gedoopt is. Daar is in de vorige aflevering al uitvoerig bij stilgestaan met toevoeging van een kopie van dat extract.

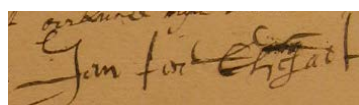
Akten I en K gaan over een geschil dat Erick te Vente heeft met Berent ten Elschate den Olden over een recht van overpad op zijn erf te Vente. Daarover loopt een toegangsweg naar de Peggengarde die Berent aan Roelof te Winkel heeft verkocht. De juridische strijd hierover beslaat meer dan tien jaar en laat ik hier rusten. Deze twee akten worden aangevoerd om daarmee te bewijzen dat Erick niet meer onmondig is: hij komt als een volwassen man voor zijn zaken op, ook al is hij net 21 jaar.

Akte L is opnieuw een interrogatie door de richter van Ruurlo, Arnold Willinck, die onder de vorige akte zijn handtekening zet en onder deze akte zijn zegel afdrukt.

Handtekening en zegel van Arnoldt Willinck, richter van Ruurlo

Hij ondervraagt Jan Wessels genandt Berentsen en Mette Henrixsen die allebei rond de 22 jaar zijn. Jan meent te weten dat Erick geen valse beloften heeft gedaan. Bovendien heeft Berentien tegen hem gezegd dat hij, Jan, misschien wel voor twee bruiloften zou moeten zorgen: één voor Erick en één voor Hendrik Pasmans die met een andere dochter van Berentien zou gaan trouwen. Aeltien van Delden, zus van Berentien, moet gezegd hebben: "Waarom moet jij altijd zijn (Ericks) dronken gat zien (als hij thuiskomt), laat Anneken Wesselinck dat maar doen!" Jan bevestigt dit en voegt eraan toe dat Berentien ook gezegd heeft dat Anneken niet moet menen dat ze met Erick een vette vis gevangen heeft, want Erick is zo heilig niet! Ook weet Jan nog te vertellen dat Berentien eens in de herberg op de Orsouw waar Aeltien van Delden woonde, daar Willem Wesselinck ontmoette en tegen hem gezegd heeft: "Neef Willem, gij zult onze Erick uw dochter Anneken geven. Geef haar dan zoveel (aan bruidsschat) mee dat de Vente De Vente blijft." Willem belooft daar rekening mee te zullen houden. Op de vraag waarom Erick hem, Jan, een nieuwe hoed beloofd had, zegt Jan dat dat niet was om niet uit de school te klappen (zie akte D) maar omdat hij ervoor zorgt dat Erick steeds thuiskomt en omdat hij goed op diens koren en andere zaken let. Mette getuigt dat Erick tegen zijn moeder Berentien heeft gezegd dat hij niet gezworen heeft Anneken te zullen trouwen, maar dat hij haar wel geld en trouw gegeven heeft. Berentien zou verder hebben gezegd dat wanneer Anneken een goede vrouw voor Erick zou zijn, dan zou Anneken voor haar een goede dochter zijn die bovendien in de buurt woont. En dit laatste is voor Berentien belangrijk, want ze voegt eraan toe dat ze dan niet meer zo vaak in de hoek hoeft te kruipen voor haar man Jan te Elschate! Die heeft blijkbaar losse handjes (als die gedronken had, wat nogal eens gebeurde). Daarnaast heeft deze Jan, Ericks stiefvader, nog gezegd dat ze hem niet benaderd hadden in verband met dat huwelijk. Ze mochten ermee doen wat ze wilden.

Handtekening
Jan toe Elschadt

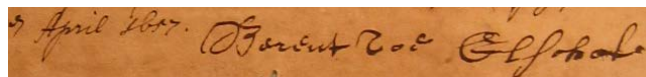
Jan Wessels getuigt dat hij met Erick laatstleden kerstmis in de buurschap Varssel te Hengelo bij Berent Gotinck is geweest, waar een mis werd gelezen door een pape (rooms-katholieke priester) voor wie Erick op de knieën heeft gezeten.

Als laatste wordt er over Berent te Elschate de jongere een vraag gesteld. Deze man, getrouwd met Derksken Wesselinck en inwonend bij kroegbaas Willem Wesselinck, zou een jaar of twee geleden een verstoring in zijn hoofd gehad hebben en zelfs zo ernstig dat zijn vader Berent den Olden hem met behulp van anderen thuis hebben moeten vastketenen. De beide getuigen hebben dit wel horen zeggen.

Akte M bestaat uit vier verklaringen, allemaal te Borculo afgelegd op 3 april 1657 voor dr. Jac. Hessels. De eerste is van Berent te Elschate de jongere. Hij zegt dat Erick laatstleden dinsdag (31 maart 1657) tegen 11 uur 's avonds van Borculo in Ruurlo kwam

en toen door een venster op de slaapkamer van Anneken is geklommen. Berent heeft toen gehoord dat Erick haar gevraagd heeft of hij in ere bij haar mocht slapen en dat hij haar nooit meer zou verlaten. Derksken, Annekens zuster, zou toen gevraagd hebben: "Waarom maak je er dan een rechtszaak van?"

Waarop Erick antwoordde dat hij die procedure alleen uit cortswijl (tijdverdrijf) was begonnen en eraan toevoegende dat jongelui verzetjes nodig hebben om wat te leren en dat hij de rechtszaak weer wilde intrekken. Vervolgens had hij wel zin in een potje brandewijn.

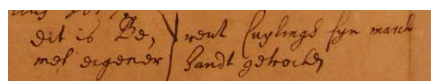
Handtekening van Berent toe Elschate

De tweede verklaring is van Derksken Wesselinck die beaamt wat haar man Berent hierboven al verklaard heeft. Maar op het verzoek van Erick om een potje brandewijn heeft zij geantwoord dat ze geen brandewijn hadden en dat hij daarvoor morgen maar moest terugkomen. Anders zeggen ze bij het hof weer dat het dronkemans werk is. Toen is Erick naar huis gegaan, belovende dat hij het voorgaande onder ede zou bevestigen.

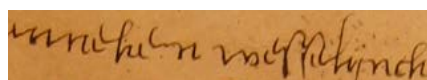
Handtekening van Derksken Wesselynck genaemd Elschedt

De derde verklaring is van Berent Cuijlingh, knecht van Willem Wesselinck en bevat een bevestiging van wat Berent te Elschate en zijn vrouw Derksken hebben gezegd. Hij voegt er nog aan toe dat Erick gezegd zou hebben: "De duivel moge me halen als ik Enneken niet altijd in ere heb verzocht en dat zal ik in de toekomst blijven doen. Dat wil ik voor het hof plechtig beloven." In het weggaan heeft hij een ieder een goedenavond gewenst en een goede nacht.

Het merk van Berent
Cuylingh, met eigen
hand getrokken

Tot slot verklaart Enneken Wesselinck dat alle voorgaande verklaringen waar zijn en dat Erick alle beloften die hij haar gedaan heeft voor het hof onder ede zou bevestigen. Ook dat hij haar menigmaal heeft verzocht om zich te ontkleden om bij hem te gaan slapen, vanwege het feit dat hij haar altijd in ere had verzocht.

Handtekening van
Anneken Wesselinck

In het volgende artikel komt het verweer van Erick te Vente aan de orde wiens advocaat zijn best heeft gedaan om de trouwbeloften te ontcrachten en de familie Wesselinck zo beroerd mogelijk af te schilderen. Ik hoop dat u van bovenstaand inkijkje in het Ruurlo van 1657 heeft genoten en dat u uitkijkt naar het vervolg ervan.

HET LEVEN IN RUURLO 100 JAAR GELEDEN (13)

In het eerste kwartaal van 1922 treffen we in de Ruurlosche Courant allereerst een berichtje aan over de loop der bevolking over 1921. Verder berichten betreffende muziekvereniging Sophia's Lust en de Dorpsschool. Sophia's Lust viert haar 60-jarig jubileum maar heeft te weinig leden. Op de Dorpsschool wordt een ouderavond gehouden. Dat is nog iets nieuws. Het verslag van de ouderavond is interessant omdat het ons een inkijkje geeft in de opvattingen en maatschappelijke verhoudingen 100 jaar geleden. Vorige keer berichtten we over de voorbereidingen voor de bouw van een burgemeesterswoning. Er is inmiddels gestart met de bouw, maar dat gaat niet zonder problemen.

Herman Meerbeek

Loop der bevolking over 1921

17 januari

"Het zielen aantal bedroeg bij de volkstelling 3.431 waarvan 1.772 m. en 1.662 vr. Ingekomen 157, waarvan 67 m. en 90 vr. Vertrokken 163, waarvan 70 m. en 93 vr. Door overlijden verminderde het aantal met 41, namelijk 21 m. en 20 vr. Door geboorte vermeerderde het met 108, namelijk 58 m. en 50 vr. zoodat de gemeente vooruitging met 61 en het zielen aantal op 31 Dec. '21 bedroeg 3.495, waarvan 1.806 m. en 1.689 vr."

Sophia's Lust 60 jaar

3 januari

"Door de muziekvereniging 'Sophia's Lust' is besloten om dit jaar geen concours te geven. De reden hiervan is, dat er eenige leden hebben bedankt, zoodat de vereeniging na de uitvoering de bezetting der verschillende instrumenten zal moeten verwisselen, hetgeen altijd eenige terugslag geeft op uit te voeren stukken. En daar de vereeniging bij een te geven concours zelf ook met een mooi program dient voor den dag te komen, durft ze dit nu niet goed aan. Als tweede reden geldt dat er ook een concours op dezelfde datums in Eibergen zal worden gehouden. Daar dit zoo dicht in de buurt is, konden de financieele uitkomsten wel eens minder gunstig wezen. We hopen, dat de vereeniging welke a.s. Vrijdag en Zondag haar jubileums-uitvoering geeft, weer spoedig aangevuld wordt met nieuwe krachten. Mochten er nog jongelui in de gemeente zijn, die liefhebberij gevoelen voor de muziek, laten die zich dan aanmelden. Een vereeniging, welke haar 60-jarig bestaan viert, heeft toch zeker wel reden van bestaan. Doch om in bloei te blijven, moet er telkens toevoer van jongere krachten komen. We hopen, dat velen zich opgewekt zullen voelen, om aan dezen oproep gehoor te geven."

Advertentie uitvoering
Sophia's Lust in de
Ruurlosche Courant.

10 januari

"J.l. Vrijdag gaf de muziekvereniging 'Sophia's Lust' een openbare uitvoering in het hotel Kerkhoven, welke door een talrijk publiek werd bijgewoond. Voor den aanvang nam de voorzitter, de heer G. Bemer, het woord en dankte de aanwezigen voor de flinke opkomst, welke een verblijdend gezicht voor de vereeniging opleverde. Deze uitvoering, vervolgde spr., was tevens een herdenking van het 60-jarig bestaan der vereeniging. Aanvankelijk was het de bedoeling geweest om reeds op 11 November, den eigenlijken herdenkingsdag, een feestavond te geven, doch door het overlijden van een der trouwste leden, moest dit worden uitgesteld. Hierna bracht spr. hulde aan de familie Van Heeckeren van Kell, voor den steun, door haar al deze 60 jaren aan de vereeniging gegeven en dankte ook de kunstlievende leden, welke de laatste jaren zoo flink hielpen om de vereeniging zoowel moreel als financieel vooruit te helpen. Het prachtige vaandel aan den muur was alweer een blijk van sympathie der burgerij, toen de vereeniging het vorig jaar met twee eerste prijzen en een eere-prijs uit Dieren kwam, dat door ons ten zeerste op prijs is gesteld. Het is jammer dat nu door het bedanken van eenige leden, de vereeniging een geduchten klap krijgt. Toch, zeide spr., geven we den moed niet op en hopen, door verwisseling der instrumenten, nog op een goed peil te blijven, opdat dezen zomer toch nog concerten zullen kunnen worden gegeven. Door een hartelijk applaus gaven de aanwezigen blijk van hun instemming met het gesprokene.

Hierna werd begonnen met de afwerking van het programma, dat uit een negen-tal muzieknummers bestond, benevens een tooneelstukje. Het muzikale gedeelte viel zeer zeker in den smaak, getuige den luiden bijval na elk nummer. Jammer, dat door eenige aanwezigen zoo druk werd gepraat tijdens de uitvoering der stukken, hetgeen zeer hinderlijk was voor de belangstellende luisteraars. Kan dat praten niet in de pauze's tusschen de nummers gebeuren?

Het toneelstukje getiteld 'Een onrustige nacht', wekte aller lachlust op om de vele koddige tafereelen welke daarin voorkomen. De hoofdrol was aan uitstekende handen toevertrouwd, terwijl ook de overige rollen goed vertolkt werden.

Het gebruikelijke bal sloot den goed geslaagden avond.

Zondagavond werd de uitvoering herhaald. De zaal

Een opname van Sophia's Lust, gemaakt ter gelegenheid van haar zestig jarig bestaan in 1921. V.l.n.r. zittend: Joh. Hillebrand, A. Liestro, J. Schlüter, G. J. Rouwenhorst, G. J. Dimmendaal, C. A. Kok (dirigent), W. Eijkelkamp, A. Esselenroek, G. J. Bouwmeester, J. Kerkwijk. Staande v.l.n.r.: M. Hillebrand, W. Hasselo, H. J. Visschers, W. Stomps, H. Schlüter, L. Marsman, G. Bemer, A. Ligtenbarg, J. Liestro, G. J. Oortgezen en H. Klomp

Krantenknipsel met de jubilerende muziekvereniging Sophia's Lust. (foto: archief Old Reurle)

was niet zoo vol als we anders gewend zijn op Zondagavond, hetgeen zeker wel te wijten was aan de gladde wegen. Het programma werd ook nu goed afgewerkt en een bal, dat tot half 12 duurde, was wederom het slot."

Ouderavond Dorpsschool

10 januari

"Woensdagavond 11 Jan. om 7 uur wordt in de Dorpschool een ouderavond gegeven. Alle ouders van schoolgaande kinderen worden uitgenodigd, dezen avond bij te wonen, waar alle zaken, die in 't belang van het kind zijn en de school raken, ter sprake mogen worden gebracht. De voorzitter der Oudercommissie, ds. Abbing, zal zijne meening zeggen over schoolreisjes van de oudere leerlingen. Laten nu vele ouders aan de oproep gehoor geven."

17 januari

"J.l. Woensdagavond 11 januari werd er in de Dorpschool een ouderavond gehouden. Behalve de Oudercommissie en het onderwijzend personeel, hadden c.a. 60 ouders aan den oproep gehoor gegeven, waaronder ook een tiental moeders waren. Te kwart over zeven opende het hoofd der school, de heer Zwart, deze bijeenkomst en heette allen welkom, daarbij constateerende, dat er meerdere belangstelling merkbaar is. Trouwens, zegt spreker, de ouderavond is het ook wel waard.

Ouderavond! Dit woord was tot voor korten tijd nog een onbekende in ons Hollandsch woordenboek, een avond die door bemiddeling der commissie, de ouders en het onderwijzend personeel tezamen brengt, om de belangen van onze kinderen te bespreken, het belang der kinderen dat ons allen ter harte gaat.

Vervolgens las spreker de agenda voor dezen avond voor en werd den secretaris verzocht de notulen der vorige samenkomst voor te lezen, welke na een kleine aanmerking werden goedgekeurd.

Verder deelde het hoofd der school mede dat wegens het overlijden van den heer P.G. Bergsma een vacature in de Oudercommissie is ontstaan en dat dus bij

stemming door de ouders moet worden uitgemaakt, wie deze plaats zal innemen. De heer Hooijerink vestigde de aandacht der vergadering op het feit dat de commissie reeds uit 4 vaders bestaat en zou gaarne zien, dat in deze vacature door het kiezen van een moeder werd voorzien. Bij de stemming behaalde mej. van Essen-Enklaar het grootst aantal stemmen en werd zij dus benoemd verklaard, welke benoeming zij aannam.

Alsnu verkreeg de voorzitter der Oudercommissie, ds. Abbing het woord, om een inleiding te houden over 'Schoolreisjes'. Gaarne wilde spreker na afloop zijner rede op- of aanmerkingen hooren van hen, die van andere meening zijn. In mijn kinderjaren, zegt spreker, waren deze reisjes nog onbekend, doch langzamerhand is het een soort behoefte geworden, dat een kind iets meer ziet dan zijn naaste omgeving. Achtereenvolgens liet spr. verschillende plaatsen de revue passeeren, welke het meest voor zoo'n reisje in aanmerking kunnen komen. Er wordt wel eens gezegd, dat met die reisjes het geld de gemeente uitgaat, maar nu vraagt spr. op zijn beurt, of dat met kermissen niet veel meer het geval is. Volgens spr. is een schoolreisje van meer waarde dan een kermis, want bij het eerste wordt het aangename met het nuttige vereenigd. De rede werd met aandacht angehooard en na afloop ontstond zich een aangename gedachtenwisseling. Over het algemeen was men niet tegen de uitstapjes, doch wel tegen te groote reizen, zooals b.v. naar Amsterdam, omdat deze te vermoeiend worden en tevens te duur zijn bij de tegenwoordige spoortarieven. Meer voelde men voor uitstapjes b.v. naar Arnhem of Nijmegen.

Het hoofd der school bedankte den heer Abbing voor het gesprokene en zeide verder, dat het reizen ook duur is voor de geleiders omreden maar één geleider vrij heeft op 20 kinderen, en dus voor b.v. 39 kinderen ook slechts één. Iemand uit de vergadering zou de Oudercommissie willen opdragen, bij de spoorwegaanschaap aan te dringen op billijker tarieven voor schoolreisjes. De heer van Schooten dacht, dat dit niet veel zou helpen.

Ter sprake kwam nog, dat tijdens het laatste uitstapje

eenige ouders den geheelen dag de kinderen volgden. Dit was niet plezierig voor de geleiders, daar de kinderen gerust aan hun zorg kunnen worden toevertrouwd. De heer Bergsma vroeg of voor schoolreisjes de maatschappij rijtuigen reserveert. Hierop werd bevestigend geantwoord, waarna dit punt was afgehandeld.

Het hoofd der school gaf vervolgens eenige inlichtingen over de nieuwe Onderwijswet in zake ongeoorloofde schoolverzuimen. Hiermede dient men voorzichtig te zijn. Bij het eerste verzuim krijgt men een aanschrijving van den inspecteur op het lager onderwijs. Herhaalt zich een verzuim binnen het half jaar dan belooft men de kans, met den strafrechter in aanraking te komen.

Eenige ouders vroegen waarom de aardappelvacantie het afgelopen jaar zoo laat werd gegeven. Het hoofd der school antwoordde, dat dit niet veel verschilde met andere jaren, doch oorzaak was vroeg rijpheid en dus vroege oogst. Ook rooide de één vroeger dan de ander, zoodat het toch altijd moeilijk was een juiste tijd te bepalen, want als de een gedaan heeft begint de ander pas.

Bij de rondvraag ontspon zich een levendige discussie betreffende het handwerkonderwijs. In andere plaatsen bestaan cursussen voor meisjes om zich verder te bekwamen en hier niets behalve een naaikransje. De commissie werd verzocht om stappen te doen om hierin te voorzien. Deze zal nu binnen eenigen tijd een vergadering van moeders oproepen, om het een en ander te bespreken en te regelen.

De voorzitter der Oudercommissie bracht ter sprake dat in de vergadering der commissie is gesproken over afsluiting van het schoolplein en las een gedeelte der notulen van die vergadering voor. Spreker zou nu gaarne het oordeel der vergadering hierover willen hooren. De vergadering in haar geheel droeg de commissie op bij het gemeentebestuur er op aan te dringen, om het schoolplein af te doen sluiten.

Verder werd door den voorzitter aan het hoofd der school verzocht om op den volgenden ouderavond een inleiding te houden over 'straffen op school', hetgeen deze beloofde te zullen doen. Daarna bracht hij dank aan allen voor hunne opkomst en sloot de vergadering met de woorden 'deze perzik smaakt naar meer'."

De Dorpsschool en Kerst Zwart

De Dorpsschool (school A) werd in 1883 aan de Dorpsstraat gebouwd. Tegenwoordig is hier de Openbare Bibliotheek gehuisvest. Kerst Zwart werd in 1859 in Nijehaske (Friesland) geboren. In 1885 kwam hij naar Lochem, waar hij les gaf aan de muloschool. In 1889 werd hij hoofd van de Dorpsschool in Ruurlo. Hij werd ook bekend als streekschrijver met boeken als "In en om het kleine dorp" en "Graafschapse Geschiedenissen". Ook verschenen er artikelen, verhalen en ingezonden brieven van hem in de streekbladen zoals de Ruurlosche Courant. In 1924, toen hij 65 jaar werd, stopte hij met werken. Hij bleef tot 1927 in Ruurlo wonen. Hij overleed in 1935 in Bloemendaal en werd in Ruurlo begraven.

Personeel Dorpsschool. De heren: vlnr.: Hoogerink, Dolman (vader voorzitter 2e Kamer), en schoolhoofd Kerst Zwart. De dames: vlnr.: de Jong, Bruinsma en Visser. De foto moet gemaakt zijn vlak voor het afscheid van Kerst Zwart. (mei 1924, collectie Old Reurle)

Ongevallen bij Huize Ruurlo en bij de bouw van het burgemeestershuis

24 januari

"Door den laatsten regenval is er weer aardig wat water in de gracht van 'den Huize Ruurlo', zoodat door de aanhoudende vorst nu weer gelegenheid bestaat om schaatsen te rijden. J.l. Zondag werd daarvan dan ook druk geprofiteerd. De baan is echter niet heel mooi, door de sneeuw welke er op is vastgevroren. Een klein ongelukje viel nog voor namelijk toen de 16-jarige R. onder een brug doorreed, richtte hij zich te vroeg op, waardoor hij het hoofd vrij ernstig stootte en een gapende wond bekwam, welke door dr. Hofstede moest gehecht worden."

10 maart

"Bij den bouw van het Burgemeestershuis had j.l. Maandag een ongeval plaats, dat gelukkig nog goed is afgelopen. Door het breken van een gedeelte van het steiger vielen vier personen, waarvan zich twee nog bijtijds vast konden grijpen. De beide anderen kwamen er met betrekkelijk kleine verwondingen af en konden zich te voet naar den dokter begeven om zich te laten verbinden. Den aannemers treft in dezen geen schuld, daar de steigers van nieuw materiaal waren, doch door een plotselingen schok gebroken schijnen te zijn."

Bronnen:

ECAL 0631 Ruurlosche Courant 1914-1941, inv. nr. 10, 1e kwartaal 1922.

WAT EEN RAMP! (1)

Dit jaor zol ik geerne wat rampen benumen. Kleine rampen dee een ieder van ons, op zien tied, met kan hebben emaaft. Kleine rampen waar iele misschien gin ramp in zeet. Maor ik, of een ander, op dat moment wel.

Hermien Bannink

Ten eerste hadde ie vrogger nog strenge winters, strenge winters met bevroren diesel. In de jaoren zeuventig zag ie as het kold was, auto's en vrachtwagens langs de kante van de weg staon en dan dachte ie: "Ach toch, bevroren diesel." Zo hadde wie zo'n veertig jaor geleden een tuinbouwbedrijf. Wie produceren onder andere witlof, dat wie zelf naor de veiling brachten. Waor het de volgende monnen eveild wonnen.

Op een helen kolden winterdag grep mien man alle dekkens van de bedden. Dee van ons zelf, van onze kinder en van zien moder. Dee dekkens gingen met ok nog noppenfolie en een zeil aover de witlof op de anhangen. Den dag was er bericht ekommen van de veiling: De witlof was af ekeurd umdat het de dag daorveur an evroren was an evoerd. Het kon alsnog verkocht wonnen as wie de witlof kwammen naoschonen. Dat betrof ongeveer tweeduzend kilo. Dus wonnen der een ploeg georganiseerd, wie zelf en zes jongere medewerkers gingen vol goede moed op weg. Gezellig hutjemutje in onze terreinwagen met daor achter de vracht, um op de veiling dat klusje te klaoren. Vanuut de warme auto zagge wie langs de snelweg aoveral auto's en vrachtwagens langs de kante staon. "Ach, wat zielig," ginnegappen wie, "Diesel bevroren." Maor mien man lachen neet met. Hee had al lange

Ons dieseltje (collectie H. Bannink)

deur, dat ok ons dieseltje neet vlekkeloos meer leep. En jao heur, nao wat gepruttel gaf ok ons vervoer het op.

"Jongens, Hermien, uut de auto, iele mot de boel maor drukken", zei hee. Noe wazze wie gelukkig met een heel stel. Maor geleuf mie, min twintig en dan auto, anhangen en vracht drukken deur de straoten van Zevenaar, dat völt neet met. Maor gelukkig een collega tuinder, den ons op de snelweg veurbie was egaone, missen ons op de veiling, en kwam ons zeuken. Hee zag ons geäöste en haoken an en hee slepen alles, auto, anhangen en vracht en enkelen van ons dee nog in de auto, of op de dissel konnen springen met. Helaas veur mie en Herman, wie missen en zaggen de anderen de bochte umme gaon.

Daor lepe wie in de koldigheid, niks niemand, gin mense op straote te zeen. En neet wettend waar de veiling was. Maor hoo dan ok, wie hebt het evonnen too de anderen het wark, het nao schonen van de witlof klaar hadden. En zo konde wee metene de terugreize aanvaarden.

De auto leep weer nao het ontluchten en het bie mengen van benzine bie de diesel. Toen mossen wie, met z'n achten tussen alle dekkens en noppenfolie, dee könt neet op een leagen anhangen liggen.

En kwamme wie tegen half elf, helemaole an de kok, weer thuus. Waornao ik de bedden weer op kon maken, met een warme kruke der in.

De anhangen (collectie H. Bannink)

VAN ALLES TE BELAEVEN OP STREEKTAALGEBIED

'n Nije rubriek: vanuut 't ECAL. Noe heur ik oe haost denken: 't ECAL, wa's dat dan? Messchien dat d'r bi-j de volledge name, Erfgoedcentrum Achterhoek en Liemers, wel 'n belletjen geet rinkeln. Wi-j beheert namelek de archieven van acht Achterhookse gemeenten en bunt 'n bron van interessante historische beelden, geschriften, buuke en nog völle meer. Zo duk Onder d'n Kroezeboom's eigen Herman Meerbeek regelmaoteg bi-j ons in de 'bunker' (want het depot in Durkum is good beveiligd en zelfs atoom-proof) um interessante feitjes van een eeuw her op te graven veur de rubriek 'Het leven in Ruurlo 100 jaar geleden'.

Maor dat is neet 't enige wat 't ECAL dut. D'r is namelek nog 'n belangriek ding dat onder arfgood völt, maor dat zich neet zo makkelek löt vangen in 'n archief of iets dargeleks. En dat is onze mooie streektaal en -cultuur. Plat praoten, 't ons kent ons, 't naoberschap, 't achterumme binnen kommen, 't jao zeggen a'j nee bedoelt: allemaole dinger die ons echte Achterhoekers mek.

Bi-j 't ECAL doe'w ons beste um onze mooie streektaal en -cultuur zo goed meuglek te behollen en promoten. Mien collega Diana Abbink, uut Wenters, dut dat al joorn, ik mag mienzelf noe krap 'n joor streektaalfunctionaris nuumen. In die tied he'k emarkt dat d'r knap völle gebeurt op streektaalgebied. Ik was tao-felgast tijdens streektaalsymposium Bi-jpraoten op de Vijverberg, deed met an 't Oost-Gelders streektaaldictee (dat viel niet met), gaf 'n laezing en workshops an scholieren aover platpraoten, nam mien kinder met naor de superleuke Wiesneus-veurstelling 'Dialect in de Liedjesstraot', kwam in de krante en op de radio vanwaage mien functie en doe 'n stuksken pr en social media veur 't ECAL op streektaalgebied.

Ik leer ok völle nije mensen kennen, zoas Herman van dit blad. Wi'j bliekt niet allene nog gin twee straten van mekare af te wonen in ons mooie Reurle, ok hadde wi'j op redactioneel gebied genug te praoten. Hi-j als maker van Onder d'n Kroezeboom, ik umdat ik in de (vak)journalistiek heb ewarkt en mien eigen tekst- en communicatiebureau hebbe. 't Was dan ok al snel bekekken: d'r kump vanaf noe af an 'n stuksken vanuut 't ECAL in dit blad. Wi-j hebt nog meer mooie plannen besproken, maor die blijft nog effen in 't vat zitten. Wel wol ik nog effen melden wat d'r op 't moment bi-j ons spölt:

• *Waeke van 't Achterhookse en Liemerse book*

Van 6 t/m 13 maert wodt buuke aover of in 't Achterhooks of Liemers in 't zunnetjen ezet. Op 6 maert is 't Buukebal in Vorden, waor 't Beste Boek van 2021 wodt ekaozen en de verhalenbundel Flonkergood wodt epresenteerd. Dit kadobuukske krie'j gratis en veur niks a-j in de Waeke 'n streekboek koopt in de boekhandel.

• *Stimuleringsfonds Nedersaksisch Gelderland*

't ECAL stelt geld beschikbaor veur projecten en activiteiten dee 't gebruik en behold van 't Nedersaksisch in de provincie Gelderland stimuleert en ondersteunt. Dus wi'j 'n streektaalbuuksken uutbrengen, 'n veurstelling geven, 'n tentoonstelling organiseren, uitlegbordjes in 't plat plaatsen of iets anders dat met streektaal te maken hef, doe dan oe veurdeel d'r met en vraog subsidie an! (tot max. 5000 euro per project).

Meer wetten aover 't ECAL en onze activiteiten?

Kiek dan op www.ecal.nu.

Weerkomm'n!

Marije Stomps,

Streektaalfunctionaris Erfgoedcentrum Achterhoek & Liemers

SPONSOREN

De volgende bedrijven en instellingen hebben door hun financiële bijdrage het mogelijk gemaakt dat wij ons kwartaalblad "Onder d'n Kroezeboom" kunnen realiseren. Wij zijn hen daarvoor zeer erkentelijk.

Bestuur Old Reurle

Houtzagerij Agneta

www.vaags.nl

www.vriendenvanagneta.nl

Apotheek Ruurlo

0573 - 454522

www.apotheekruurlo.nl

Harrie Arendsen Ruurlo B.V.

0573 - 452743

www.harriearendsen.nl

Avenarius Hampshire Hotel Restaurant

0573 - 451122

info@avenarius.nl

Albert Bakker Video

0573 - 453172

www.abvideo.nl

Bronkhorst High-Tech B.V.

0573 - 458800

www.bronkhorst.com

Cactus Oase

0573 - 451817

www.cactusoase.nl

Coop Supermarkten B.V.

0573 - 451688

www.supercoop.nl

Decorsign ICT & Internet

0573 - 454109

www.decorsign.nl

Schildersbedrijf H. Dolphijn en Zn.

0573 - 451024

Eijgenhuijsen BV

0573 - 453180

www.eijgenhuijsen.com

Ellen's Winkel van Nu

0573 - 785862

www.ellenswinkelvannu.nl

Fi'dysi Hair en Beauty Salon

06 - 10624218

www.fidysi.nl

Mark Fokkink Tweewielers

0573 - 453100

www.fokkinktweewielers.nl

Goossens Tweewielers

0573-257361

www.goossenslochem.nl

Groot Jebbink Bloemen en Planten

0573 - 451407

www.grootjebbink.com

De Heikamp Pannenkoekboerderij

0573 - 452090

www.heikamp.nl

HL Grafisch

0573 - 454237

www.hlgrafisch.nl

Hoekman Vis

06 - 12873849

Hofstede Tweewielers

0573 - 450055

www.bth.nl

Bouwbedrijf J. Hummelink

06 - 39572478

www.bouwbedrijf-jhummelink.nl

Bloem & Dingetjes

0573 - 462944

'n Ibink Boter en Kaasboerderij

06 - 51901506

www.nibink.nl

De Keizerskroon Café-Restaurant

0573 - 451416

www.keizerskroon-ruurlo.nl

Klein Kranenbarg Bouwbedrijf
0573 - 451414
www.betonpoeren.nl

Kuenen Keurslager
0573 - 451337
www.kuenen.keurslager.nl

Lammerdink Print-Sign-Kleding
0573 - 254630
www.lammerdink.nl

Liestro Software bv
0573 - 438444
www.liestro.nl

Lusanne Lingerie
0573 - 453070
www.lusannelingerie.nl

Meek's Meubelen
0573 - 453349
www.meeksmeubelen.nl

Martijn Nijenhuis Verbouw, Onderhoud
06 - 12096066
www.nijwo.nl

De Naober Dinercafé
0573 - 451532
www.denaober.nl

Nicolet Coiffure Ruurlo
0573 - 451568
www.nicoletcoiffure.nl

Ap van Oorspronk
0573 - 451824

Bakkerij Oude Wesselink
0573 - 451386
www.bakkerijoudewesselink.nl

Peters Bestratingen
0573 - 452560
www.petersruurlo.nl

Ribbers Bouwbedrijf
0573 - 451270
www.ribbers-bouw.nl

Ruesink Autobedrijf
0573 - 452004
www.ruesink.nl

Camping Schoneveld
06 - 21382343
www.campingschoneveld.nl

Schot - Ruurlo BV
0573 - 451695
www.schot-ruurlo.nl

Spannevogel Woninginrichting
0573 - 453193
www.spannevogel.nl

Steentjes Zelfstandig Adviseur Regiobank
0573 - 451485
www.steentjes.nl

Supermarkt PLUS Stam
0573 - 453552

Star Doolhof
0573 - 453175
www.doolhofruurlo.nl

Sturris Ruurlo
0573 - 491251
www.sturrisruurlo.nl

SVEN Voor Ogen
0573 - 454629
www.svenvoorogen.nl

Swift Hairfashion
0573 - 451552
www.swifthairfashion.nl

Tap & van Hoff Notarissen - Lochem
0573 - 298398
www.tapvanhoff.nl

Teunissen Mode Ruurlo
0573 - 451438
www.teunissenmode.nl

Thoma Post Makelaars
www.thoma.nl

Welkoop Ruurlo
0573 - 452500
www.welkoop.nl

Wensink Landbouwmechanisatie
0573 - 451248
www.wensink-ruurlo.nl

Wesselink Makelaars & Taxateurs
0573 - 454027
www.wesselinkmakelaars.nl

Fysiotherapie Maatschap van Zadelhoff
0573 - 458138
www.fysiotherapieruurlo.nl

COLOFON

Voorzitter

Dhr. G. Klein Bluemink

06 - 22108568

voorzitter@oldreurle.nl

Secretaris

vacant

Penningmeester

Dhr. A.J. Schepers

Stationsstraat 10
7261 AD Ruurlo

0573 - 452409

penningmeester@oldreurle.nl

Tweede voorzitter

Dhr. R.F. Siemens

Beatrixlaan 43
7261 XW Ruurlo

0573 - 452503

r.f.siemens@gmail.com

Bestuursleden

Mw. J. Schepers-Abbink

Stationsstraat 10
7261 AD Ruurlo

0573 - 452409

apschepers@ziggo.nl

Mw. I. Hummelink-Klein Brinke

Strikkersteeg 11
7261 RW Ruurlo

06 - 10339990

inahummelink@outlook.com

Dhr. H. Wezinkhof

Kapelweg 4
7251 KM Vorden

0575 - 556427

wezinkherger@gmail.com

Organisatie jaarprogramma

Mw. J. Schepers-Abbink, mw. I. Hummelink-Klein Brinke, dhr. H. Wezinkhof

Werkgroep Archeologie

Dhr. H. Meulenveld (coördinator)

Vordenseweg 4
7244 PS Barchem

0573 - 491319

henk.meulenveld@wxs.nl

Werkgroep Landbouwwerktuigen

Dhr. D.G. Nijenhuis (coördinator)

Sophialaan 4
7261 XS Ruurlo

0573 - 452961

dikenmini@outlook.com

Redactie 'Onder d'n Kroezeboom'

Dhr. H.D. Meerbeek (eindredacteur)

Irenelaan 2A
7261 BV Ruurlo

06 - 30564426

meerbeekherman@gmail.com

Mw. R. Florijn (correctie)

Loolaan 31A
7261 HR Ruurlo

06 - 48037020

rinaflorijn@kpnmail.nl

Mw. H. Bannink (redactielid)

Lochemseweg 6
7244 AB Barchem

0573 - 461311

bbannink@kpnmail.nl

Verspreiding Kroezeboom

Mw. J. Schepers-Abbink

Beheerder website www.oldreurle.nl

Dhr. G.F. Weernink

Herkampweg 2
7261 MG Ruurlo

0573-451531

gf.weernink@hccnet.nl

Op de achterzijde van de omslag bevindt zich een getekende afbeelding van de Kroezeboom, welke symbool staat voor onze kwartaaluitgave 'Onder d'n Kroezeboom'.

Deze oorspronkelijk achtstammige eik op één voetstuk is door Kerst Zwart ooit weergegeven als 'zo lange as mi heugt, den könnink ewes onder als onze darpsbeume'.

De meer dan drie eeuwen oude Kroezeboom (kroes = weelderig, machtig, indrukwekkend) bevindt zich aan de Borculoseweg, hoek Kroezeleen, nu in het dorp. Hij heeft inmiddels minder stammen, maar is met een omtrek van meer dan elf meter nog altijd zeer imposant en kolossaal.

De boom vormde vroeger een soort grensteken op kruispunten van wegen en een rechtvaardige verdeling van de akkers.

Vroeger ook de plek waar men nieuwtjes uitwisselde en verliefden elkaar troffen. Ook bekend gestaan onder de naam 'Luebössche' omdat bij een begrafenis het luiden van de kerkklokken werd begonnen als de stoet bij de Kroezeboom was gearriveerd.

